

MAGYARORSZÁG ÉS A NAGYVILÁG

KÉPES FOLYÓIRAT. * JOURNAL ILLUSTRÉ. * ILLUSTRIRTE ZEITSCHRIFT. * ILLUSTRATED PERIODICAL.

ELŐFIZETÉSI ÁR: EGÉSZ ÉVRE 20.— KOR. EGYES SZÁM 1.80 KOR.	Abonnements Pays faisant partie de l'union postale: UN AN ... 24.— FRANCS LE NUMÉRO ... 2.50 FRANCS	Abonnements-Preise für Oesterreich-Ungarn: GANZJÄHRIG... KR. 20.— EINZELNE NUMMER KR. 1.80	SUBSCRIPTION RATES: COUNTRIES ... 24.— COUR.
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 15.	BUREAUX: Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 15. szám.	REDACTION UND ADMINISTRATION: Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 15. szám.	EDITORIAL ROOMS: Budapest, VIII., Kisfaludy-utca 15.
↔ Megjelenik évenként 12-szer. ↔	↔ Paraît 12 numéros par an. ↔	↔ Erscheint jährlich 12-mal. ↔	↔ Published twelve times a year. ↔

KIS-TAPOLCSÁNY

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG KASTÉLYA.

RÉGI DAL, régi dal, régi dicsőségről»,
igriczek regélték hrussói várról.
Maróth bán serege, a mikor erre
járt, fényes udvarával pihenni ide szállt.
Csak Máthénak vára, egész vidék öre, ma-

A hrussói vár nem a mult sírköve, hanem
örök tanúja nemzeti létünk nagy küzdel-
mének. Már a tatárjárás idején erre mene-
kült Béla király és a «hrussói» vár ven-
dégül látta.

Urai a völgybe költöztek, a Zsitva part-
jára, a hol régi várkastélyuk állott, mintegy
a hrussói vár előretolt őrszeme.

Várnak épült ez is, őrség tanyájául. A kis-
tapolcsányi kastély nem egyszer megvédte

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG.

AUGUSZTA FŐHERCZEGNŐ.

gyar dicsőségnek büszke hirdetője. Harcz
nem folyt körülé, ritkán látott ellent, pihenni
szállit ide a vár ura. Zászlós hadvezérek,
győztes fejedelmek itt ürítették a béke po-
harát.

Megszólt a lant és fölesendült a dal...
a régi dal... a régi dicsőségről.

Csák Máthénak határőrző vára volt, ké-
sőbb megszállták a csehek. Kivertük őket
is. A két király harczában Ferdinánd királyt
vallotta urának s a kurucz háborúban
rommá lövette Ocskay generális, a császár-
riakhoz pártolt kurucz hadvezér. Azóta talán
föl sem épült többet.

a hrussói várat, a mikor egymás között
vívtak nehéz tusákat a szomszédos urak.
A podmanini várból ki-kicsaptak a kemény-
fejű Podmaniczky-ak és karddal a kézben
szereztek új birtokot. A krónika mondja
hogy egész a hrussói várig elkalandoztak,
de a tapolcsányi őrség visszaverte őket.

Jó helyen épült. Órtornyából Aranyos-Maróthig ellátott az ór. Erős kulcsa volt ez a városnak s a ki meg akarta szállani Maróthot, annak — mint a kos — útját állta a tapolesányi vár.

De, mint a hogy az idő kereke fordul harcztól békére, úgy alakult át a kis-tapolcsányi őrhely is kastélylyá. Az őrtornyból kápolna tornya lett s mellette fölépült, századról-századra új szárnyal gyarapodva a kastély. Már Rákóczy idején fejedelmi pompában állott.

Rodostóba innen indult II. Rákóczy Ferencz...

szatok ritka zsákmányát, a tapolesányi erdők hatalmas szarvasainak csodaszép agancsait. Néhány szó megmondja, ki volt a mestere és mikor került lövésre büszke viselője.

Vadászember szívét édes bizsergés kíséri, a mikor erre jár.

A folyosóról nyílnak a lakoszobák, műértő nábobok pazar díszű, műkincsekkel megrakott szobái. A keleti kényelem és nyugati művelődés ölelése szülte e hely minden kellemét, mintha öröktől fogva fejedelmek bizalmas otthona lett volna, mintha királyi hercegek számára épült volna örök időkre. S mégis oly egyszerű.

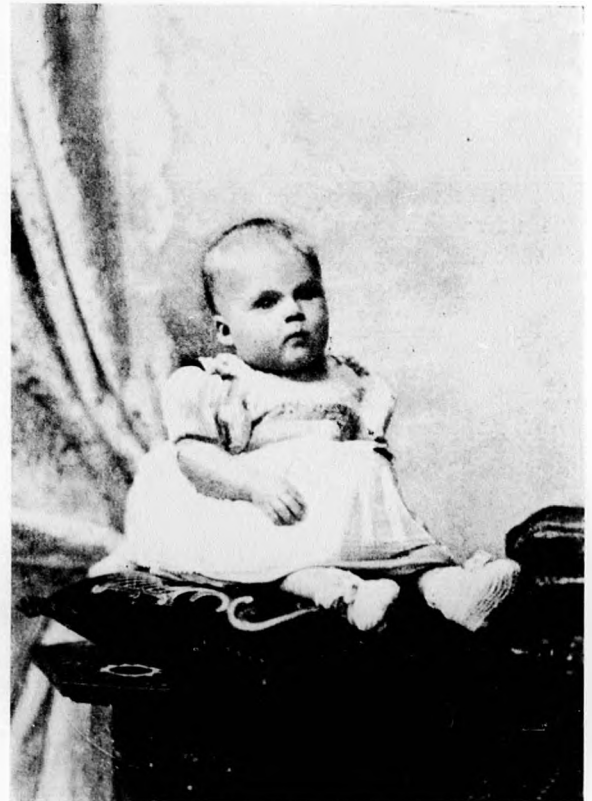
is felelték apránként, de a szívük érzelme megmaradt magyarnak, telve odaadó hűséggel, magyar becsülettel. Ez a nép őrizé itt a királyi vérből származott herceget, ez a kurucz őrség kész meghalni érte...

A szatmári békekötés megadta a régen várt békét az egész országnak és azontúl Kis-Tapolcsány urai paradicsommá igyekeztek változtatni a kastély környékét is. Beültették fával, virággal, bokorral, mindíg nagyobb körben, úgy hogy ez a kétszáz éves park ma ötszáz holdnál nagyobb. Két patak is járja és élteti üde vizével három tavát. Azok egyikében izletes pisztrángot

GIZELLA FŐHERCEGNŐ.

JÓZSEF FŐHERCEG.

ZSÓFIA FŐHERCEGNŐ.

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCEG GYERMEKEI.

Igy jutott a Keglevicsek kezére. Tudományokra hajló, nagyizlésű urai e családnak alakították mai formájára Kis-Tapolcsányt, lehetővé téve, hogy a királyi család bármely tagja méltó, kényelmes otthonot találjon itt egész udvartartásával.

Csaknem két egész századon volt a birtok a kezükön. Úgy tekintették, mint ősi birtokukat s az ősök gondját viselték az unokák kényelmének is.

A kastély homlokzatát megépítették még egy emelettel, úgy, hogy ablakai messze túlnéznek a park fái fölé. Merész kupolát raktak tetejére, faragott kőből oszlopsort alá. Ritkítja is a párját az egész országban.

Oszlopos homloka a Zsitvára néz.

Belső udvarát boltíves tornácz futja körül. Ide rakosgatták sorjában a híres vadá-

Az oszlopos homlokzat dísztermei fejedelmi udvartartás ünnepségeire alkalmasak, sőt csak ez képes azokat betölteni.

A föld népe is a közeli mezőkről hűséges szemmel néz e kastély felé és ha megszólal a kápolna harangja s megnyílik boltos ajtaja, ide zarándokol boldogemlékezettű Bánffy Erzsébet nagyasszony oltárához, a hol Rákóczy Ferencz néniének képe látható, a mint halottas ágyán, régi magyar díszben zsolozsmát zeng fölötte az angyalok kara. Csodatevő képét bucsújárók áldják, mint drága ereklyét a ház urai tartják. Nagyobb ünnepnapon seregestől jön távol vidékről a nép, mintha az Isten is jobban meghallgatná az itt föl szálló imát.

Rákóczy jobbagyi, kurucz katonái lakják a kastély környékét s ha régi nyelvüket el

tenyésztenek ma is. Csolnak jár a máson és kellemetes fürdőt ad a harmadik. A távoli erdőkből lejár tiszta vizéhez a félénk őz. Még ez is megszelidül itt a természet pompája közepette és kíváncsi szemmel, apró lépéssel hosszú úton elkíséri a sétálót.

Gondosan ápolt délszaki növények, harmonikus színű virággyak emelik a park díszét, melyből mint a mesebeli tündérpalota emelkedik ki maga a kastély szobordíszszel ékesített, rokokó ornamentikával díszített homlokzata.

Már fejedelmi méltósága elárulja, hogy műkincseket rejt, a hatalmas külső méltó tartalmaképen. A diadalmas csatákat látott zászlók és lobogók, miket a várkastély régi zászlós-urái, a hadverő Keglevicsek hordtak diadalról-diadalra, — régi fegyverzetek,

vértek, pánczélók, köztük Keglevich Péter pánczélja, a ki Mohácsnál vérzett el, — és végül koronás fők ajándékai, emlékei, mint az I. Napoleontól kapott asztal, mely bámulatos művészettel alkotott darab s a gyűjtemény egyik legbecsesebb tárgya.

Buvárkodó tudósok megfizethetlen becsünek mondják a könyvtárt, melynek tízezer kötete közt gyakori az egyedül álló példány, mint a hogy a fegyvergyűjteményben sok oly népvándorlás-korabeli fegyver van, mely másutt nem látható.

Kincse bőséges a kastélynak is, a vidék-

között, míg 1890-ben Károly Lajos főherceg tulajdonába ment át, a ki, mint első magyarországi birtokát, szívesen kereste föl.

Ezentúl már állandó fejedelmi udvartartás széke, benne otthon van ismét a magyar szó, a mióta 1897. április hó 1-én fölhúzták a kupola zászlórúdjára József Ágost főherceg családi lobogóját.

Legyen hosszú az élete, borítalan a boldogsága, e hozzá méltó, ősi magyar kastélyban, a melynek tornácán hangozzék föl újból a régi dal... a régi dal... a régi dicsőségről.

★

nyadás tespedő korából kimagaslik, mint a jegenye.

Egyedül ő látta Budapest jövődő fontos szerepét és sietett nagy arányokban megvetni e nagyság alapjait. Fia, József, István nádor öcsese, az ország koronájává fejlődött várost megajándékozta legszebb gyöngyével, a Margitszigettel, — betetőzve ezzel nagynevű atya munkásságát.

Kegyeletünket a boldogult iránt vaszobor hirdeti, fiának minden lépését aggodó rajongással kíséri a nemzet. Feltékeny szeretettel csüngünk személyén, hisz

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCEG KIS-TAPOLCSÁNYI KASTÉLYA.

nek is... Földje jó, dúsan termő erdeiben sűrű a vad, hegyeiben szén, vas és más érczek.

Vadászatkedvelőnek szánta az Isten. Tizenkétezer holdnál több az erdeje. A gazdát gyönyörködteti megművelt földje, mely szintén háromezer holdat tesz. Kétszáz hold a szőlője s a bordeauxi vörös bor nem egy palaczkja hrussói borral van töltve.

Nagy ezüstserlegekből szüresölték egykor Hrussó vár urai, nagy hordókban állott utóbb a tapolcsányi kastély pinczéiben. Velenzei üvegben liabzott életpiros nedűje és vidám vendégsereg kocintott lelkesen:

«Eljen a király!»

A Koháry-nemzetség is bírta a kastélyt és a Kóburg-hercegek örömmel időztek falai

Száz esztendős cserfa lombja nem gyérül, ha vihar tépi, — száz esztendős cserfa lombja nem lesz dúsabb, ha még egy levél hull le rája.

A fenséges nádorok százesztendős magyar multját a szívébe vésvé hordja minden magyar, az ő dicsőségük nem szaporodik attól az egy cserfalevélről, melyet hűség hódolattal mi nyújtunk feléjük.

Nem is a régi törzsnek szól most a hódolat, hanem annak az új erős hajtásnak, mely új gyökeret vert Barsban s most ereszté lombos koronáját.

Nemzeti büszkeségünk, a nagy, a hatalmas Budapest alapvetője, a boldogemlékezetű József nádor emléke a nemzeti szuny-

ő az egyedüli, a ki egészen a mienk. Irigyünk még a halál is. István nádor nem hagyott ránk senkit. A két ifjú hajtás egyikét kitepte a vihar.

Minden dicsőségnek, minden kegyeletnek örököse, a kit szeretete aranszálaival övez körül és fűz magához a nemzet: József Ágoston főherceg.

Adja az ég, hogy még az évek hosszú során át oszsa meg ezt a szeretetet az édes atyjával. Hisz mindegyiket egészen szeretjük. A keresztnek is két ága van és mégis egy hittel járulunk eléje.

Kitörő lelkesedéssel fogadta már születését is az aggodó nemzet, hogy a «mi fenségünk» esetleg férfiutódot sem hágy

KIS-TAPOLCSÁNY LÁTKÉPE.

nemzetére. Magyarország krónikájában az ő születése, 1872. aug. 9-ik napja, mint az ünnepnapok, vörössel van színezve. A magyarok Istene ezzel az egy nappal is segítette kibékíteni sorsával e népet.

A saját élettapasztalatából merítve, József főherceg fiát is benecézésekkel taníttatta s a pannonhalmi templom fölszentelése után, a hol a főherceg a királyt képviselte, József Ágost mellé Malatni Gotthárd benecést kérte ki tanárnak.

A nemzeti érzés ápolása ezzel biztosítva volt s a magyarság iránt való szeretetet, melyet már a szülőitől örökölt a kis fenség, nem volt nehéz meleg érzelemmé fejleszteni. Apáink nyelvét minden zengzetes fordulataival úgy megtanulta, mint kevesen, a kiknek ez hivatásuk volna. Írásbeli dolgozatai messze túlszárnyalták a rendes gyakorlatok nivelését.

Győrbe jártak vizsgázni, a hol Vaszary Kolos hercegprimás, akkor az iskola igazgatója előtt tették le tudásuk próbáját. Azóta eszményi barátság fűzi a hercegprimást a főhercegi családhoz s az ő áldása kíséri életútján az ifjú főherceget.

Mint minden főherceget, őt is a katonai pályára szánták s mint ilyen most Albrecht porosz herceg nevét viselő 6-ik dragonyos ezred kapitánya és viseli az aranygyapjas rendet.

Kora ifjúságától szerette az erdőt és vadászszünetedélye a legnemesebb irányban fejlődött. Kész lesben állni egész éjszakán, de biztosan lelövi a vadat, nehogy kínlódjék.

A kisjenői vadászatokon lőtte egyik legsebbebb szarvasát s mikor a szekér megérkezett késő este, gyertyával kezében mutatta zsákmányát édes atyjának.

Még párolgott a seb.

— Itt lőttem meg. Egy lövésre összeroskadt, de nem szenvedett.

Szavából kisugárzott a vadászbüszkeség, de elárulta vele nemes, jó szívét is.

A szive!

Milyen fenséges tanujelét adta csak a legutóbbi afrikai útja alkalmával, a mikor útközben nagybeteg lett Libits, a főhercegi uradalmak kormányzója, a ki útjában elkísérte. Megszakította útját és oly gonddal ápolta a család e régi, hűséges emberét, mintha a legközelebbi rokona lett volna. Az ő gondossága és önfeláldozása mentette meg Libits életét. Nem is mozdult mellőle addig, a míg annyira helyre nem állott, hogy el lehetett szállítani Fiumébe.

Fenséges atya oldalán nem verhetett gyökeret szívében sem a gőg, sem a hideg érzéketlenség. Hisz a kik ismerik, azt vallják, hogy édes atya nagy lelke mellett örökölte a fenséges anyja minden szívbéli

nemességét. Ilyen nemes törzsnek csak nemes gyümölcse lehet.

Szive sugallatát követte, a mikor 1893. november hó 15-én oltárhoz vezette Münchenben felséges király Urunk unokáját, Augustza bajor királyi hercegnőt, Gizella főherceggasszony leányát.

Egymáshoz illő deli egy pár s a szépséges főhercegnő úgy simul daliás, néhány évvel idősebb férjéhez, mint az oszlophoz a fölfutó folyondár.

Zárt körben folyt az esküvő és a főherceg sietett magyar földre hozni boldogságát. Csak itthon volt egészen boldog.

Az új családi tűzhely után soká keresgéltek, mert ritka az olyan, mely méltó a fejedelmi párhoz, az udvartartáshoz és a hol egyúttal a főherceg is kielégítheti a vadászat iránt élő nagy előszeretetét.

A kis-tapolcsányi kastély, mintha csak az ő számukra építették volna, 1894-ben végleg József Ágost főherceg birtokába ment át.

Az udvartartást azonnal át is helyezték az új otthonba. Feje Szmrecsányi István tábornok, cs. és kir. kamarás, a kinek neje Batthyány Mária grófnő, a fenséges asszony kamarai előjárója.

Fejlett izlésű, nagyműveltségű házastársak, a kik a legkedvesebb otthont varázsolták elő Kis-Tapolcsányban fenséges uraik számára.

És mintha megújulnék az a régi dal a régi dicsőségről, a mikor Mátyás király járta be az országot vidám vadásztársasággal, úgy hangzik, úgy cseng vissza sziveinkben a Tatra alján vadászó főherczeg vadászserenecséjét kísérő kürtszó.

Messze távol, a Kárpátok alján kél rá a visszhang, a hol a vadász áhitattal eresztí le fegyverét és riadva rázza meg fejét az őz ...

Erdőjárás közben meg fog pihenni a tapolcsányi kastély fenséges ura a hrussói várom aljában is. Mohos köve regét mond neki a régiekről, a kik — mint ő — szerették ezt a népet, ezt a hont, s a kiknek vitézségéről, honszerelmet ápoló nehéz küzdelméről szól a dal, a régi dal ...

S a régi dicsőség új fénybe árad, új színre gyullad, hogy ott leng a tapolcsányi kastély ormán a királyi lobogó.

Csöndes áhitattal köszönti őt a föld szegény népe és áldás száll utána a vadász-ösvényen, mely oda vezet vissza, a tűzhely mellé, a hol édes boldogságban várja urát a fenséges asszony és magyar szóval köszöntik édes atyjukat a gyermekek. S a míg lassan hull a hrussói vár köve, épüljön lent a völgyben új erős vára a magyarságnak, a hol erős kézzel tartja a zászlót a nagy nádorok nemes ivadéka és a hol erős bástyát épít a királyi család iránt való szeretetünk. (.)

UDVAR

KIRÁLY ő felsége s az aktív szolgálatot végző főherczegek idejét nyáron át, de főleg szeptemberben a hadgyakorlatok foglalják el. Kevés idő marad a polgári ügyek számára.

Az ischli üdülés után a király Bécsbe utazott, hogy megtegye előkészületeit az őszi hadgyakorlatokon való részvételre. Közben nem feledkezett meg legújabb népéről sem és *Kállay* Béni közös pénzügyminiszterhez a következő kéziratot intézte:

Kedves Kállay!

Hetvenedik születésnapom alkalmából Bosznia-ból és Hercegovinából is az őszinte ragaszkodás számos nyilvánulása jutott hozzám. Ezekről örvendetesen érintve, utasítom önt, hogy mindazoknak, a kiknek részük van, szívélyes köszönetemet adja tudtára.

Kelt Ischlben.

Ferencz József, s. k.

Híre járt annak is, hogy a király az őszszel Görzbe, onnan pedig Polába utazik és megtekinti az új erődítéseket. Csakhogy e hír megerősítésre szorul még.

Nem feledkezett meg a király arról sem, hogy a trónörökös nejének a különböző híresztelésekkel szemben elégtételt szolgáltatson. Éppen ezért meglátogatta a Belvedereben *Hohenberg* herczegnőt, *Ferencz Ferdinánd* főherczeg, trónörökös hitvesét és fél óráig időzött nála.

Bennünket, magyarokat érdekel közelebbről az a hír, hogy *Ferencz Ferdinánd* trónörökös fölkerlte *Rimély* püspököt, ajánljon a felesége számára egy magyar tanárt. A püspök *Lányi* József

lelkigazgató teológiai tanárt ajánlotta, a ki már Bécsbe utazott és meg is kezdte a magyar leczkéket. A trónörökös felesége naponta szorgalmasan és nagy kedvvel gyakorolja magát a magyar nyelvben és férjével is sokat társalog magyarul. *Lányi* József az egyházmegyéből való távozása alkalmából a pápai kamarási méltóságot kapta.

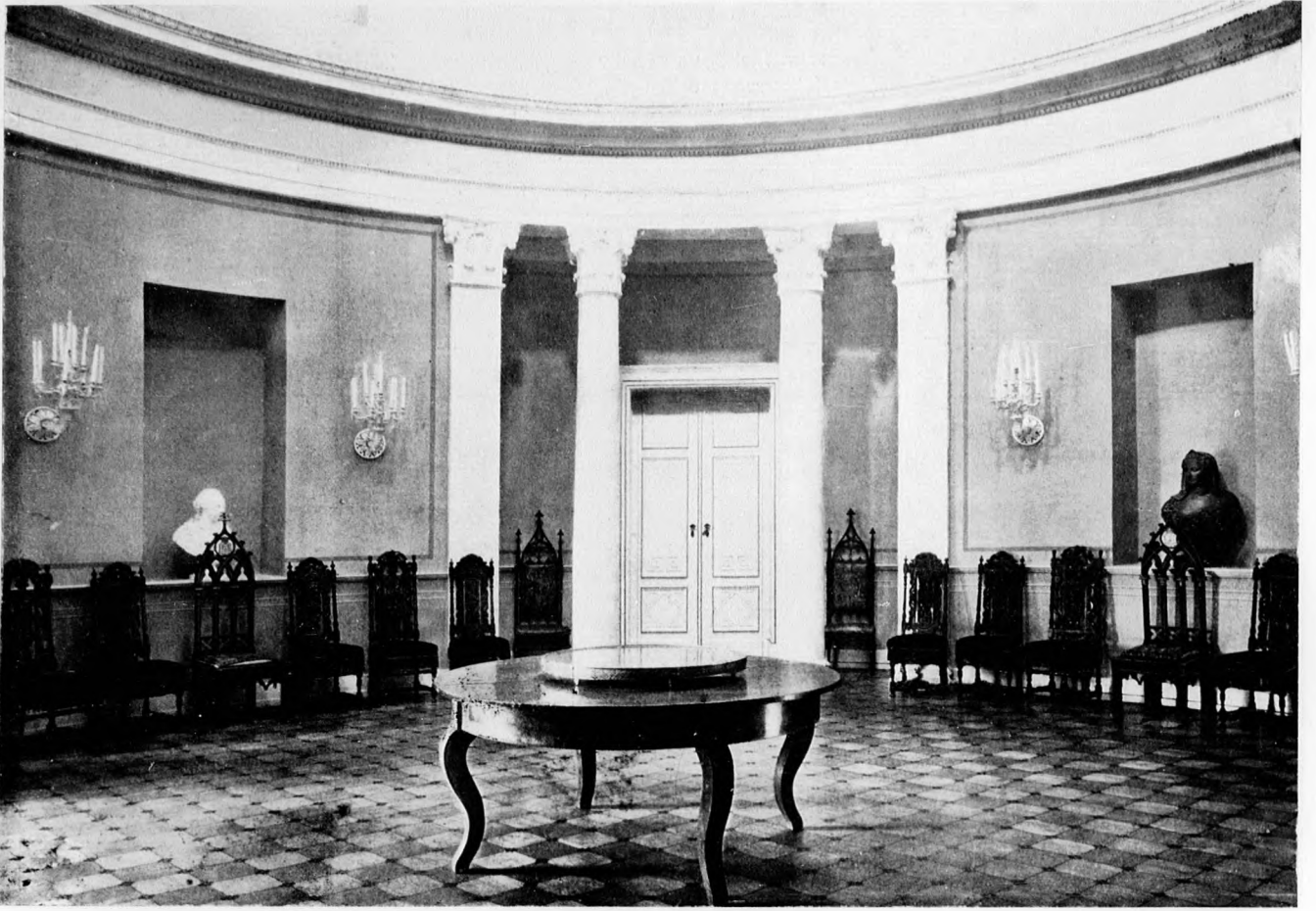
Az a kecsgetető kilátás nyílik meg ezzel előttünk, hogy a jövő udvartartás még nagyobb mértékben lesz magyar, mint volt az eddigi s így a Budán épülő várpalota méltó lesz az új udvarhoz.

Halad is az építkezés serényen.

A mult héten helyeztek el a várpalota dískapuja fölött, kívül és belül egy-egy pompás sötétvörös márványtáblát, melyeken a következő fölírat olvasható: «*Épült I. Ferencz József uralkodása alatt 1890-től 1902-ig*». A várpalota ezüsthangú ütőóráját is levették és a király parancsára az újonnan épülő Mária-remetei templomnak ajándékozták. Ugyanoda került a vártemplom egész berendezése is, úgymint: az orgona, szószék, padok és az összes szentképek. A napokban fogtak hozzá a király kedvenc lakosztályának átalakításához. A lakosztály több falát áttörték és a fölépcsőt áthelyezték, kívülről pedig a palotának ezt a részét terméskőburkolattal látják el. Még az idén lebontják a Zeughaus nevű régi épületrészt, melyben most az építési iroda van elhelyezve. Az építővezetőség átköltözik a krisztinavárosi palotarészbe. Elkészült már a Stöckl-épület mögötti új udvari lovarda is. Most a belső berendezésen dolgoznak. Az átalakított Zsigmond-kápolna állandóan nyitva van és a vár-

HRUSSÓI VÁROM.

A KIS-TAPOLCSÁNYI KASTÉLY KUPOLATERME.

KÖNYVTÁR A KIS-TAPOLCSÁNYI KASTÉLYBAN.

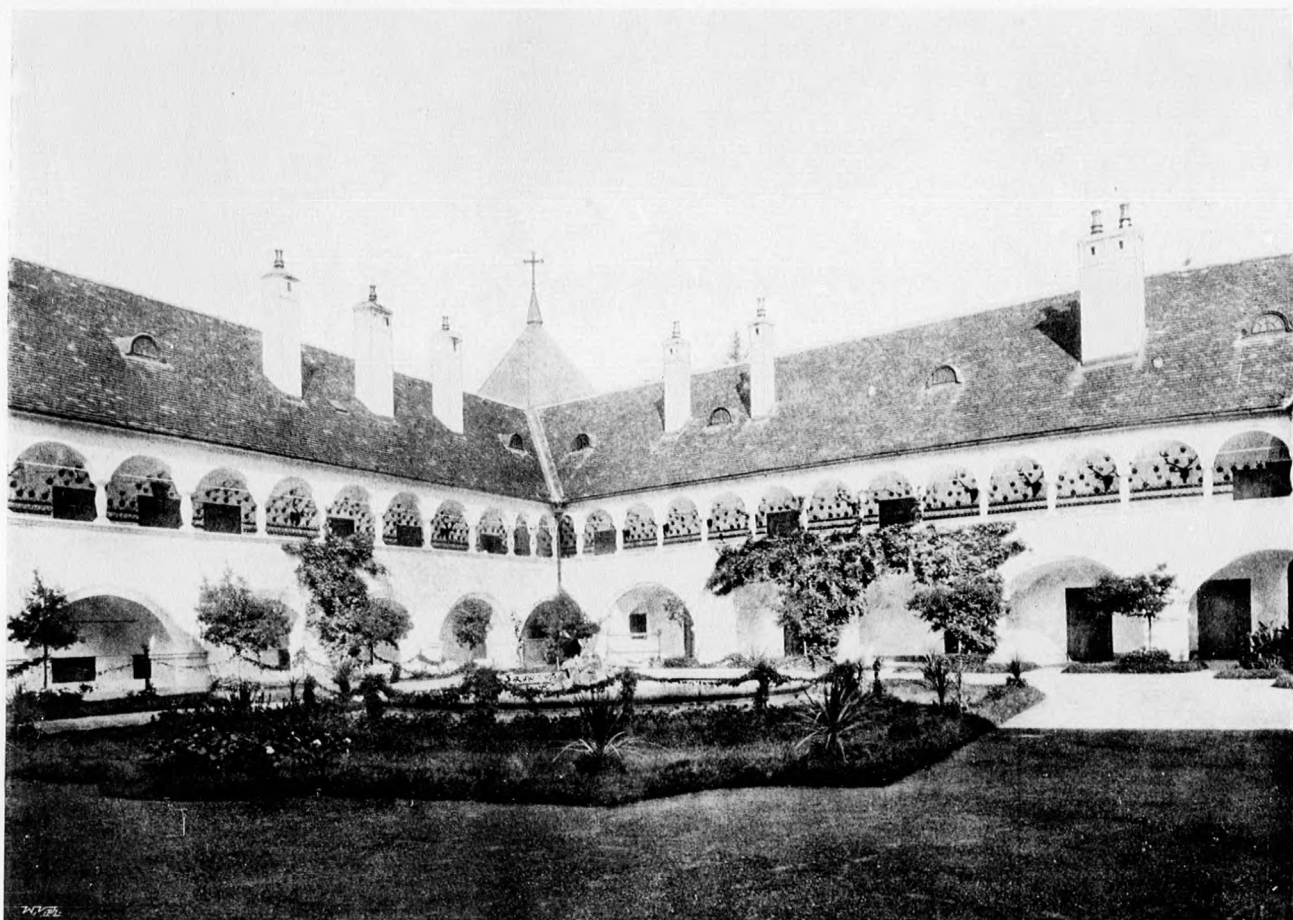

SZALON A KIS-TAPOLCSÁNYI KASTÉLYBAN.

EBÉDLŐ A KIS-TAPOLCSÁNYI KASTÉLYBAN.

A KIS-TAPOLCSÁNYI KASTÉLY UDVARA.

plébánia segédlelkése, *Demény* naponta tart benne Istentiszteletet.

A mily örömmel hallja a palota építéséről a híreket, ép oly aggodalommal tölti el a lelkét, ha az uralkodóház valamely tagját éri baj. Hátha még arról kél számyra szomorú hír, a ki oly közel áll a nemzethez, mint *József* főherceg, a ki mostanában tért vissza katonai szemleútjáról. Családjával együtt elindult sétálni az erdőbe s elhatározták, hogy egy tisztáson vacsoráznak meg, mint azt már gyakran tették. Nyolcz óra tájban hazafelé indultak; a hölgyek kocsira ültek, a főherceg *Fülöp* orleansi herceggel és kíséretével gyalog ment a kastély felé. Az esti homályban azonban egy gödrös helyen megcsuszott a főherceg, elesett és ballábát bokában eltörte. Az urak rögtön fölsegítették a főherceget, az orleansi herceg pedig maga szaladt be a kastélyba kocsisért. Alesuthról rögtön kocsit küldtek Bicskére *Hartmann* dr.-ért, míg a Budapesten időző *Czizewszky* dr. udvari orvost táviratilag rendelték be. A főherceg lábára rögtön erős kötést alkalmaztak, hogy a duzzadást megakadályozzák. Valószínű, hogy a balesetnek nem lesz semmiféle komolyabb következménye, a főherceg azonban e miatt természetesen nem vehet részt a galicziai hadgyakorlatokon.

A főherceg állapota örömdetesen javult s már annyira jól érezte magát néhány nap mulva, hogy a parkban kocsikázhatott. *József Ágost* főherceg, a ki atyja látogatására odaérkezett, *Fülöp* orleansi herceggel Budapestre utazott másnap, a mi szintén bizonyítja, hogy külföldi veszedelem nincsen. Budapestről *József Ágost* főherceg szarvasvadászatra Mármarosba utazott. Vele ment *Fülöp* orleansi herceg is. Az erdőigazgatóság

minden előkészületet megtett a vadászatra. A főherceg tíz napig marad Mármarosban s a kuri várkastélyban fog lakni. Várják *Auguszt*a főhercegegasszonyt is, mert Mármarosmegye törvényhatósága meghívta *Erzsébet* királyné arczképleleplezésére. *József Ágost* főherceget és *Auguszt*a főhercegegasszonyt is és fölkerete, hogy a leleplezés napját ő fenségeik jelöljék meg.

Öt éve, hogy e hóban kegyeletos Istentisztelet van a boldog emlékeztető *László* főhercegeért s most *Sztáray* grófnő koszorúkat helyezett a Zsigmond-kápolna kriptájában nyugvó főherceg szarkofágjaira s *Kanter* Károly udvari apátplébános csendes gyászmi:ét mondott. A kápolna pad-sorait ez alkalommal gyászleppellel vonták be, a melyekben az udvari hivatalnokok s a személyzet, valamint nagyszámú, főleg hölgyközönség foglalt helyet.

*

Kedvező benyomást keltett úgy az udvarnál, mint az egész országban, hogy *Lipót* király kibékült leányával, a trónörökös volt özvegyével.

Ezt az udvari körökben a következőkép magyarázták. Körülbelül két hónap előtt *Lipót* király a pápától levelet kapott, melyben a pápa arra kérte a királyt, hogy *Lónyay* grófnővel béküljön ki és *Lónyay* gróftot fogadja kegyeibe. A király megfogadta a pápa tanácsát, így tehát nem pusztán véletlenségből találkozott a tengeren leányával, a ki férjével éppen Angliából jött. A király és a grófnő a tengeren találkozott egymással és ott is történt a kibékülés, azután együtt folytatták útjokat az Azori-szigetekre.

Közelről érdekl az udvart *Erzsébet* bajor hercegnőnek *Albert* belga herceggel való egybekelése, mely a végső megállapodások szerint

október 2-ikán lesz. A szertartást a münchenfreisingi hercegek, *Stein* dr. fogja végezni. Ezt az egyházi esketést a müncheni királyi rezidenciában a polgári egybekelés előzi meg, a melynél dr. *Crailsheim* báró, a királyi ház és a külügyek minisztere végzi az anyakönyvvezetői funkciókat. Esküvő után családi ebéd lesz, mire az ifjú pár elutazik Münchenből. A családi ünnepen *Lipót* belga és *Károly* román királyon kívül a vőlegény és menyasszony rokonai vesznek részt.

*

A vadászat is némi élénkséget hozott az udvari életbe és megérkezett Gödöllőre a toscanai nagyherceg is, a ki évenként fölkeresi az ottani pagonyt és megkísérli vadászserencsét. Báró *Lilienfeld* kamarai előljáró és kedvenc vadásza kíséretében érkezett oda, hogy vaddisznóra vadászson. A nagyherceg megvárja a királyt, a ki október elején érkezik Gödöllőre. A koronauradalom erdősegeiben nagy most a vadállomány, mert a sertésvész, mely a vaddisznókat pusztította, teljesen megszűnt.

A vadászat iránt való előszeretet hozta *Ferdinánd* bolgár fejedelmet is Magyarországra. — Augusztus 25-ikétől szeptember 10-ig a gömörmegei pusztamezői várkastélyban tartózkodott. A magányos kastély egy őserdő közepén van a dobsinai jégbarlangtól mintegy két órányira. A fejedelem teljes visszavonultságban élt és naponta átlag 80—100 sürgönyt küldött el a dobsinai jégbarlangnál levő táviróhivataltól, a hova a kassai postaigazgatóság két legügyesebb tisztjét küldötte ki a szolgálat gyors lebonyolítása végett. A fejedelem kíséretében voltak *Balanof* főudvarmester, *Fleischmann* dr. udvari tanácsos

és dr. *Klapezka* udvari orvos s több testőr, a kik valamennyien gömörmegyei, helpai és sumjáczi szálas tót legények, kettőzött éberséggel vigyázott a fejedeleme, mert az anarchisták Ferdinándra is ráijesztettek. A testőrök éjjel töltött puskával állottak őrt a fejedelem hálószobája előtt. A fejedelem kocsin kirándult Széchy Mária egykori fészkébe, a murányi várba is, mert ezt a költői szépségű helyet nagyon kedveli. Érdekes, hogy ha a fejedelem inkognitóba utazik, akkor a *Murányi* gróf nevet veszi föl. A fejedelem mindennap vadásztatott és egy ízben Gömörmege legmagasabb hegyén, a Királyhegyen is rendezett vadászatot. Ezen a hegyen vadászott hajdanában Mátyás király is.

A fejedelem fölhasználta ezt az alkalmat arra, hogy meglátogassa Alesuthon *József* főherceget. Onnan pedig *Klotild* főhercegeasszonnyal Budapestre érkezett. Régi vágya már a fejedelemnek, hogy megnézzé a magyar fővárost, a melyet legújabb fejlettségében még nem látott. A városban való körültekintés folyamán *Klotild* főhercegnő adta a magyarázatok. A fejedelmet egészen elragadta a főváros, de különösen a belváros új részeinek szépsége. Itt gyalogosan járt körül. Megnézte nővére két új palotáját, az eskütéri új híd munkálatait s az új parlamenti palotát. Innen a Margitszigetre kocsizott, a hol a főhercegeasszony az új épületeket mutogatta meg neki.

A fejedelem e sétakocsizás után elvált *Klotild* főhercegeasszonytól, a kivel az egész idő alatt jobbra magyarul beszélgetett. Visszatért az Angol királynő fogadóba, melynek egész első emeletét elfoglalta kíséretével. Az esti vonattal pedig elutazott Bicskére s onnan Alesuthra, a hol az

éjszakát töltötte. Másnap reggel ismét bejött Budapestre.

*

A legtöbb ember nem szeret nyilvánosan beszédet mondani s a fejedelmek közül nem egy ezt tartja a legterhebb feladatnak. A *német császár* és *Oszkár* svéd király azonban különösebb előkészület nélkül tarthatnak nagy szónoklatokat. *Vilmos* császár így szólott a minap a szónoklásról:

— Mint egy nagy nemzetnek uralkodója, érzem, hogy sok mondanivalóm volna népemnek. Minthogy meggyőződéssel beszélek, könnyen találom kifejezéseket s ha csak valamennyire hangulatban vagyok, annyi gondolat tör ki belőlem, hogy rendszerint többet mondok, mint a mennyit eredetileg akartam.

A *svéd király* nemcsak jó szónok, hanem kitűnő nyelvész is. Csak néhány hét előtt tartott beszédet egy olyan egyesületben, a mely idegen nyelvek tanulását akarja előmozdítani s a király ez alkalommal öt különböző modern nyelven szólott a jelenvoltaikhoz.

II. Miklós orosz czár a szónoklásról nemrégiben a következőket mondta a *yorki hercegnék*:

— Egy államfő állása sok gonddal és nem egy kellemetlenséggel jár. A mi a legnagyobb főfájást okozza nekem, az, ha beszédet kell mondanom. A császártól rendszeren sokat várnak s én, ha beszélek, úgy érzem, hogy csak iszonyúan kevésre leszek képesek.

A *walesi herceg* nemrég így nyilatkozott:

— A mikor még egész fiatal voltam, úgy találtam mindig, hogy a terem a pódiumhoz képest nagyon kicsiny és hogy én mégis egészen eltör-

pülök benne. Akkor még nagyon kevés mondanivalóm volt, az idő pedig nagyon hosszúnak látszott. Most úgy érzem, hogy sok mondanivalóm volna, de kevés hozzá az időm. Nagyon jól érzem magam mindenesetre, ha túl vagyok a beszéden, de legnyugodtabb akkor vagyok, ha egyáltalában nem kell beszélnem.

Vilmos császár különben is minden téren kiválik s így a család iránti kegyeletének is gyakran adja bizonyosságát. Most elhatározta, hogy saját költségén szobrot állíttat atyjának, *Frigyes* császárnak. A szobor a brandenburgi kapu előtti téren fog emelkedni és a császár *Brüch* szobrászt bízta meg kivitelével.

Gondol mindenre. Így *Waldensee* marsall útján egy nagyon aktuális ajándékot küldött *Viktor Emánuel* olasz királynak. Az ajándék egy acél páncél, mely az esslingeni gyárban készült, melyet, a mellett, hogy könnyű és vékony, nem fog a golyó.

Bizony szomorú, hogy az ilyen ajándék is kedves lehet s hogy egyaránt szükség van rá.

KRÓNIKA.

HA VÉGIGNÉZEK a hónap krónikáján, hát csak annyit látok, hogy itt volt a perzsa sah. Azután megölte magát egy művész és... és semmi más. De talán még valami. Egy közművelődési egyesület közgyűlést tartott Erdélyben.

Lám, mi magyarok így kezeljük az életet. Érdekel a politika, a szenzáció és néha-néha egy kissé a kultúra is.

Nekünk pedig ez létkérdés. Nemzeti nagyságunk és egységünk a kulturán fordul. Ünnepek kellene

A KIS-TAPOLCSÁNYI KASTÉLY OLDALRÓL.

lennie az olyan közgyűlésnek, mint a minőt tartott Kolozsvárott az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület.

Az igazgató-választmány évi jelentése érdekes adatok közl. Így említésre méltó, hogy az egyesület érintkezéseit főtartotta és folytatta a szervezkedés és új taggyűjtés tárgyában. Az egyházi főhatóságokkal a legbarátságosabb irányt tartották fenn. A II. Rákóczi Ferencz hamvai hazahozatalára Kolozsvárt 1800-ban alakult «Rákóczi-kör» irományait és vagyonát 259 korona 28 fill. vagyont az E. M. K. E. átvette. A fiók-választmányok száma: 1. székesfővárosi, 2 alföldi, 16 erdélyrészi megyei, 1 szomszédos vármegyei, 7 önálló városi és 34 járási és vidéki, együtt 61. Nevezetesebb kezdeményezést tett a beszerce-naszódvár-megyei választmány az Ifjúsági egyesületek szervezése eszméjének — Irányi Dániel öröke — fölvetése által; a Torda-Aranyos vármegyei választmány ez évi márczius 15-én megfelelő ünnepség mellett emléktáblával jelölte meg az ó-tordai református papilakot, hol Petőfi Sándor 1849 július 21-én egy napig szállva volt. A nemzetiségek közt üdvös társadalmi közledegről tesznek jelentést a gyulafehérvári és az ó-radnai fiók-választmányok.

Az egyesület vagyona folyó évi augusztus 1-én:

- a) Kész vagyon bankhelyezésekben, értékpapirokban, kölcsönökben és ingatlanokban ..... 2.351,766 kor. 37 fill.
 b) Várandság aláírt tagdíjakban és tárgyalás alatt levő hagyatékokban ..... 231,840 kor. 52 fill.
 Összesen: 2.583,606 kor. 89 fill.

Az újabban bejelentett s tárgyalás alatt álló hagyatékokkal, melyek értéke együtt kitesz 248.308 kor. 80 fillért: az Emke kész és várható vagyona ma már jóval túlmegy a három millió koronán.

Tiszán a központi pénztárba befolyt kész vagyont tekintve: Tavalyi közgyűléskor kész vagyon volt augusztus 31-én koronaértékben 2.291,376 korona 56 fillér. Idei kész vagyon július 31-én 2.351,766 korona 37 fillér. Tökezesaporulat egy év, illetve 11 hónap alatt 60,389 korona 81 fillér.

Tagjainak száma az új Alapszabályokkal megindított gyűléssel legszebben növekedik. Belépett a mult közgyűlés óta 30 alapító 7000 kor., továbbá 1141 rendes tag 40,714 kor., együtt 1171 új tag 53,712 kor. kötelezettséggel. A régi alapszabályok szerint tagok: 78 örökös, 1989 alapító, 7294 rendes és 1778 pártoló, együtt 11,139.

Minden kulturális ténykedésünk figyelemreméltó és erős visszhangot kellene, hogy keltsen az egész magyar társadalomban. Minden kulturális tényező fontos s azért keltett általános részvétet az az öngyilkosság, melynek áldozatává Kőllő Miklós, a szobrász, a segesvári Petőfi-szobor megalkotója.

A szenilitás modern átka: az idegesség döntötte kora sirjába a még fiatal művészt, a magyar szobrászat lelkes bajnokát, a ki annyi kőbe vésett jelét hagyta hátra az önálló magyar művészi tudásnak, a mit a Székelyföldről hozott magával. A munka törte meg aczélos izmait a daliás székelynek: megrokkant nemcsak testileg, de lelkében is, a mit betetőzött most egy éve az, hogy a könyörtelen sors elragadta utolsó fiacskáját. S a meghibbant lélek a halál sötétjében keresett menekülést. Odakünn a Kelenföldön szoritotta halántékára a gyilkos fegyvert, mely megszabadította földi szenvedéseitől. Kőllő Miklós 1893-ban vette feleségül *Hermann* Lujzát, s azóta ott lakott a Rottenbiller-utca 46. szám alatt. Ugyanott volt műterme is, a honnan annyi nagy alkotás került ki keze alól. Három hónapja azonban már az idegesség megbénította kezét. Az idén ugyan még elkészítette az erzsébetvárosi templom Mária-szobrát, továbbá a Dráva és Száva allegorikus alakjait a királyi palota számára, de már III. Károly és IV. Béla király szobraival nem készült el.

Eltemették őt is, mint annyi más eredeti tehetséget és mindegyik után űr marad kulturánkban, melyet talán mégis megirigyelt fölünk a királyok királya, a

napok napja s a despoták despotája, a perzsa sah. Rengeteg kísérettel és rengeteg milliókkal érkezett meg s a pályaúdvoron a király nevében József Ágost főherczeg fogadta.

Itt volt, elutazott, de visszajön.

*

Ha így tovább böngészem a szeptemberi eseményeket, önkéntelenül szemembe ötlök az új magyar református, Feinsilber Róbert úr. Mert a hogy a keresztény vallásnak akadtak reformátorai, úgy a hébernek is kell, hogy akadjanak. Úgy olvasom, hogy van Pécsétt egy Feinsilber Róbert nevű zsidó vallású ember, a ki a zsidó vallás reformátorának csapott föl és egy ottani lapban teszi közzé vallási tanításait. Az általa hirdettet új vallás abban áll, hogy zsidó létére az ószövetségi szentírás betetőzését Krisztus megváltói küldetésében látja. A várt Messiást Krisztusban látja és hiszi, hogy ő Isten fia, valóságos isteni személy. Szóval ő keresztény-zsidónak vallja magát és azon fáradozik, hogy a zsidókat megnyerje ennek a hitnek.

Igy hát a zsidóság sem kerülheti el a sorsát. Mert hogy az új tannak lesznek követői, az bizonyos s így lesz majd, hogy a mint megkülönböztetünk lengyel zsidókat és spanyol zsidókat, nemsoktára meg fogjuk különböztetni a magyar zsidókat is.

Kár, hogy ez csak vallási reformáció.

EGYHÁZI HIREK.

A PÁPA helyzete mind súlyosabbá válik Rómában s helyzetét még nehezítik az olyan szerencsétlenségek, mint Umberto király megöletése.

Tekintélye főtartása érdekében a pápa azt az ismeretes levelet, melyet Rampolla bibornokhoz intézett, jegyzék alakban az összes hatalmaknak megküldte, de minthogy eddig egyik hatalom sem válaszolt reá, a pápa újabb jegyzéken dolgozik, melyben megismétli rekriminációit és hivatkozik Raffaele De Cesare képviselő cziklére, a ki hevesen megtámadta a pápát. Ez a czikk is egyik bizonyítéka lenne annak, hogy Olaszországban aláássák a pápa tekintélyét, a mennyiben megtorlás nélkül hagyják az ilyen támadásokat.

A Vatikánban uralkodó elkeseredésre vet erős világot az az eset is, hogy a pápa Graselli viterbói püspököt ad audiendum verbum czítalta maga elé. Graselli ugyanis a Viterbóban Umberto király emlékezetére rendezett gyászünnepélyen föltűnő liberális beszédet tartott. A Vatikánból kiszivárgott hírek szerint a pápa alaposan megdörgölte a püspököt.

Az olasz kormány ellen való küzdelem közepette még az életét is félténie kell a pápának s a hogy híre jött, a római rendőrség oly levél birtokába jutott, melyből kitűnt, hogy az amerikai anarkisták merényletet terveztek a pápa ellen is. A rendőrség rögtön megvette a szükséges óvintézkedéseket és a levelet átadta Tagliaferriének, a pápai csendőrség parancsnokának.

A Vatikánban azonnal szigorú intézkedéseket tettek a belépők ellenőrzésére és az összes zarándoklat-vezetőkörhöz körjegyzéseket intéztek, a melyben figyelmeztetik őket, hogy a zarándokok közé csakis teljesen megbízható embereket vegyenek föl.

Am, ha a nyugati zarándokok ellen óvintézkedésre van szükség, annál kevésbbé kell ez a magyar földről érkezők ellen.

Bizonyoságot tett erről a csanádi püspök által Velenczébe vezetett zarándoklás, mely az egyházmegye vértanúpüspökénél rótt le kegyeletét.

A magyar zarándokok Dessewffy csanádi püspök vezetésével érkeztek Velenczébe. A lakosság nagy szimpátiával fogadta a magyarokat, a kik mintegy háromszázan voltak. A Murano-szigeten a San Donato-templomban Dessewffy püspök fényes asszisztenciával misét mondott, a pátriárka, a klérus és a szindako jelenlétében. A San Giorgio-templomot, a hova szent Gellért ereklyéit hozta a díszes processzió, zászlókkal ékesítették föl.

Hogy Velenceze városa mily lelkes örömmel várta a magyarokat, mutatja a velencezi szindakonak a csanádi püspökhöz írt levele, a melyben nagy lelkesedéssel nyilatkozik a magyarokról.

A zarándokcsapat nagyszerű ünnepet rendezett, a mikor átvitték Sarto bibornok jelenlétében szent Gellért hamvait a Murano-szigeten levő San Donato-templomból a San Giorgio-templomba. Szent Gellért hamvait az említett templomban nagy ünnepiességgel helyezték el.

A zarándoklat ünnepeinek főpontja, szent Gellért halála napján folyt le és az ünnep egybeesett a velencezi egyházmegye szokásos ünnepeivel.

A San Giorgio Maggiore-templomban, azon a helyen, a hol szent Gellért apáti tisztét viselte, a főistentiszteleten magyar és olasz szentbeszédek dicsőítették szent Gellértet, azután olasz nyelven osztották ki a velencezieknek szent Gellért életrajzát. Megtörtént ünnepies módon az ott fölláított magyar zászló megáldása, valamint az emlékkő leleplezése, mely magyar és latin szövegben örökíti meg szent Gellért utódjának és az odazarándokló magyar katolikusoknak, illetőleg a csanádi egyházmegye papságának és híveinek kegyeletét.

A szomszédos kalocsai és bácsi egyházmegye is nagyszabású ünnepet ült, megünnepelve *Császka György* érsek aranymiséjét. Az egyház szolgálatában töltött ily évsor minden körülmények között nagy szó, hátha még ily áldásos működésről s ily fenkölt gondolkozású főpapról van szó, mint *Császka György*, a ki, ha ad, két kézzel ad s a mit tesz, egész szívvel, egész lélekkel teszi.

A jó egészségben lévő érseknek a király, az egyház és a közügyek terén kifejtett kiváló tevékenysége elismerésül, a Lipót-rend nagykeresztjét díjmentesen adományozta s az aranymise napján a következő táviratot küldötte neki:

Különös örömemre szolgál, hogy aranymiséjét teljes szellemi és testi erőben mutathatja be az egek Urának s szívből kívánom, hogy az isteni Gondviselés jöttetekben oly gazdag életet még sokáig hosszítsa meg.

Ferencz József.

Üdvözlő táviratok érkeztek még Vasváry herczegprimástól, dr. Schlauch biboros-érsektől, Széll miniszterelnöktől, Wlassics és Hegedüs miniszterektől, Samassa érsektől, Hettyey, Bende, Hornig, Rimély, Szmrecsányi és Dessewffy püspököktől, Szegény-Marich nagykövettől, gróf Apponyi Lajos magyar udvarnagytól, Zsilinszky és Széll Ignác államtitkároktól, Fehér Ipoly apáttól, Kohl Medárd fölszentelt püspöktől, stb.

Jubilált a csanádi püspök is, *Dessewffy* Sándor v. b. t. t., a ki makói rezidenciájában ülte meg egészen zajtalanul, püspökké szentelésének tizedik évforduló napját.

A legifjabb püspököt, Kohl Medárdot nagy kitüntetés érte, a kinek konsekrációja csak néhány hét múlva lesz.

CREATIONS.

Téli divat.

Öbboldalról hozzánkérkezett kérdezősködésekre, melyek mind az ideai téli divat iránt érdeklődtek, elhatároztuk, hogy egyrészt az ideai párisi nemzetközi kiállításról fogunk szakközlegeink útján anyagot gyűjteni, másrészt fölkerjünk hazánk egyik legelőkelőbb mérvadó czégét, hogy bennünket vállalkozásunkban segítsen. E célból legalkalmasabbnak találtuk a budapesti *Dán Testvérek es. és kir. udvari szücsök, czéget (Dorottya-utca 11. szám)* fölkeresni, kik készséggel vállalkoztak — lapunk olvasóira való tekintettel — egy divattudósítás megírására. A czég, mely nemcsak ő Felsége udvarának és kamarájának, de József főherczeg ő fenségén kívül még számos udvarnak a szőrme szállítója, az ideai párisi világkiállításon a világhírű orosz és francia szőrme kiállítók mellett a két legnagyobb kitétetést nyerte el; 1835-ben alapított szegő hazánk egyik legrégebb üzleteinek egyike. Különlegességei az eddig Franciaországból importált szőrme-jaquettek mellett mindennemű divatszörmeárak előállítására, melyeknek megvan az a — magyarok szempontjából — nagy előnye, hogy — bár a czég műtermeiben francia munkások által készítették — kizárólag *hazai termékek*. Praemissis, praemittendis, ekként elmondottuk volna az elmondandókat, átadjuk magának a czégnek a szót.

*

Tisztelt Szerkesztő úr! Fölszólításának eleget teendő, alább közöljük néhány, amügy nagyjából odavetett szóban, az ideai szőrmedivatról szóló tudósításunkat. A közelgő hidegebb idők beálltával, a szőrmeárak egyre nagyobb actualitást nyervén, talán érdekelni is fogja becses lapja olvasóit, kiket informálandó, egynéhány újabb créatiókat, melyek nagyobbára az ideai nemzetközi kiállításon Párisban ki is voltak állítva, rajzokban bocsátjuk szives rendelkezésére. Az ideai téli divat egén, jobban mint valaha, csaknem kizárólag a szörme (persiai, baby lamb, Breitschwanz és valódi sealskinből készült) jaquet az uralkodó planéta. Ezúttal a divat mindenható istennője nemcsak széppel és kellemessel, de egyben practikussal lepte meg a megjelenését váró világct. A szörme-

«THE ARABELLA»

Czoboly, nyest vagy nerzből; hermelin vagy brocat béléssel.

«THE TERMIDOR»

belépő ránczredőkkel, fehér homespun vagy Brocatból, hermelin bélés, chèvre de Mongoly prén.

szőrme mellett, hogy fölöttén mutatós, «fit's well» és elegáns, takarékosági szempontból is első helyen áll, mert hiszen köztudomású dolog, hogy a szörmet annyiszor és akként lehet formálni — a nélkül, hogy annak legkevésbé is ártana — a mennyiszor éppen a divat azt megkívánja. Mint az ide mellékelt modellekből is látni, roppant tetszetős faconok mellett, a formák előkelősége tűnik föl. A jaqueteket fehér hamvaszürke vagy heliotrop nehéz duchessével béleljük és vagy valódi hermelint vagy pedig — a mi kevésbé föltűnő, de jelenleg haute gout — *ezüst-, Alaska-* vagy *kékróka*val prémezzük, *czoboly* vagy a sötét-barna *Skunks* mellett. Ezzel egyben el is soroltuk volna az ideai divatszörmek sorozatát.

Az ábránkon bemutatott pélerine valódi *czoboly*, amerikai *nerz* vagy *nyestből* készül; újabban az amerikaiak különösen a *könyestet* (stone martin) kapták föl e czélra. A csaknem egészen testhez álló gallér, melynek két sor volantja elegáns egészet képez, *hermelin* vagy világos szín brokattal van bélelve, igen kellemes, egyforma meleg tartó és különösen visit és grand toilettekehez alkalmas, mert nem gyúri össze a ruhát. A magas, új formájú Stuart- vagy shawl-gallér pedig kellemes, egyforma meleg tartón simul az arezhoz és nyakhoz egyaránt.

A belépő, mely volantszerű redők compilálásából áll, roppant pompóz, a mellett könnyű és nagyon practikus darab. Fehér *hermelin*nel, fehér *genotte*val — vagy a khinai ezemények miatt most oly ritka — *Chèvre de Mongolyból* készítjük a bélelést és a szörme-

szegélyezést. Igen szép és elegáns darab és nem is kerül sokba. Belépőkben egy egész sorozat újdonságot hozott az ideai divat, melyek mind egyaránt megfelelnek szemnek és czélnek. A nagydíjjal kitüntetett eredeti darabot mai ábránkon mutatjuk be.

A téli paletótok ideai clouja az a hosszú, valódi *Breitschwanzból* (baby lamb) készült köpeny, melyet illusztrálva bocsátunk közre. Hosszú, földig érő, módfelett könnyű és meleg tartó ruhadarab és, melyet fehér, hamvaszürke vagy violaszín nehéz duchessével béleljük és orosz lámát (egészen új) teszünk bélés és szörme közé. Ez utóbbi pehelykönyű és egyforma kellemes meleg tartó. Csaknem bolerószerű betéttel illetjük e paletót, melyet chinchillából, valódi hermelinből (royal Ermine) készítünk és egyike az ideai saison legapartabb darabjainak. Nem nagyon erős és inkább magasabb, karcsúbb alaknak nem is ajánlhatnánk szebbet, jobbat, elegánsabbat ennél. Az ideai párisi kiállításon amerikai hölgyek rendelték meg e darabot a legtöbbször.

A szörme colliereket az idén jobban hordják, mint valaha. A legkedveltebb szörmeneműek e czélra az *ezüstróka*, a *kékróka*, az *Alaska-róka*, az *orosz- és Michigán-*, meg az *Amur-czobolyok*, a *Sytka-hiúz* (Lynks), meg a Cooper Island és *Alaska-medvék* feketés-kékes-szürkébe játszó gereznája. Óriási hosszúságban hordják e szörmenyakékeket, melyek a mellett, hogy roppant «fit's-well»-ek, a kis szörme-gallért vannak hivatva pótolni már takarékosági szempontból is. Vagy a valódit utánzó fejfel és fogakkal készítik, vagy pedig csak utánzat fejfel és összekötő kapesokkal, farkokkal.

Kisebb, úgynevezett vállgallérokban az idén annyi szép újdonság érkezett, hogy csak a legszebbek körülírására fogunk szorítkozni. Így pl. mindjárt a legelső, valódi *sealsböl* készült nyeregforma gallérka, magas, kényelmes stuárta, melyet két oldalról egy-egy teljesen egészen hagyott valódi *czoboly* szegélyez be, míg a stuártja szintén e szörmeből készült, elől-hátul czoboly- vagy amerikai «mink»-farkokkal gar-

«THE OLYMPIA»

Paletót, Breitschwanzból, chinchillé vagy royal Hermeline prémezzéssel. Fehér, galambszürke, vagy heliotrop Duchesse béléssel.

nírozottan záródik le s fölöttén chikkes darab. A második szintén nyeregformában van szabva, rendszerint valódi *sealskin* vagy amerikai *aranyhóprém*ből készílik és vagy *Skunks*, *Alaska-róka* vagy pedig *«Vielfras-sal»* szegélyezik akként, hogy a magas stuártról csak kilátszik a szegélyező szőrme, míg az egész gallért volantszerűen befogja a széles prém; elől pedig két hosszán csaknem lenyúló, külön *collier* van alkalmazva, mely fejcsékek- és farkokkal van díszítve. Igen szép egésztest ad és az összbenyomás meglepő. Nagyon szép az a kis gallér, mely *sealskin*ből készült *persiai-
val* van kombinálva és elől selyemszalaggal arrangozott nagy *szőrmeeravatte* van. Igen szép a körül körtealakú kivágással elrendezett *üzüstróka* *collier* modellje, mely egy *sealskin*- vagy *persiai* alpból készített galléron van.

«THE BANKROFFT»

Perzsiái, Breitschwanz, vagy valódi *Sealsból*, chinchille, czoboly, kék-üzüstróka prém-Duchesse bélés.

Kalapok, karmantyúk és kis toquekben is nagy számban érkeztek a kiállításra újdonságok, melyek mind többé-kevésbé érdekes újításokat mutattak be. Így pl. nagyon mutatósak az úgynevezett *«Hubertus»*-kalapok, melyek olyan tirolói vadászkalapformát utánognak fantasie díszszel. A néhány év előtt divatban volt *«holerók»* egy változata nagyon tetszett az ideai kiállításon. Karmantyúikban is *«on revient»* a régibb formákhoz olyan hordóalakú, kerek karmantyúkat mutattak be a vadászkarmantyúk és volantskombinációk mellett és nemesebb szőrmeből ezeket készítik inkább, nehogy azok igen elfaragódjanak. Lábzsákokat és lábkosarokat valódi rozsmár-fóka bőrből csinálják és színes bélessel látják el. Újabb gobelinszerű szőrme applicációkkal ellátott lábkosarokat hoztunk forgalomba, melyek igen apartak.

Férfi városi bundákhoz bélésnek a czoboly mellett amerikai *nerzet* vagy fekete *genotteot* vesznek, míg újabb szőrme a *«lyra»*, fekete alapon, természetes,

fehér lyraszerű rajzokkal, vagy pedig az úgynevezett aranyosbarna *«nutria»*; mind e szőrmeik igen tartósak és elegánsak bélésnek. Gallérozási munkálatokhoz inkább az úgynevezett *«Spitzbiebert»*, a valódi és a sealszerű *vidrát*, *persiánert* és a legfinomabb és egyben legdrágább, valódi *kamcsatkai vidrát*, mely utóbbiból egy gallér 400–600 koronába kerül. Formára nézve igen elegáns újdonságot mutattak be a francia és angol divatmatadorok, egy egészen záródó kabátot, mely oroszos módra készítve, a bélés és gallérral egyben megyen és nagyon mutatós, egyben felettén praktikus és melegtartó.

Salonokban nagyon divik most a fehér, selymes szőrű jegesmedve, a király- és bengáli tigris, a szi-bériai farkas, meg a kanadai fekete medve, melyek mind kitömött és naturalizált fejjel, complett körmök és bordeaux vagy drapp színű szegélyezéssel vannak ellátva.

Ezzel kimerítettük volna vastag, silhuetszerű vonásokban az ideai divat újdonságának körülírását; a *«Magyarország és a Nagyvilág»* olvasóinak — e lapra való hivatkozás mellett — szívesen állunk fölvilágosításokkal rendelkezésükre. Végül még néhány praktikus tanácsot és az oly praktikus, bőrből készült vadászkabátokkal óhajunk foglalkozni. Ez utóbbiak, melyeknek bő angol szabása vadászatoknál különösen megfelel a célnek, valódi opossum (ausztráliai fiahordó), aranybarna *nutria* vagy *«reder»* (secessiósi rajzú holland maeskkák) gereznájával béleljük. Gallérnak legalkalmasabb a valódi hód préme, mely esőben, hóban egyaránt tartós és kellemes nagy melegtart. Használt jaquettek és *passée* gallérokból nagyon könnyen lehet bármily formájú gallért vagy jaquettet alakítani, mert a szőrmen egyáltalán meg nem látszik az akárhányzori varrás, de sőt újból kikészítés után ugyanolyan frissességben kerül munka alá, mintha egészen új szőrmet vettünk volna hozzá. A kész szőrmedarabokat sötét, száraz, egyformán hűs, szellős helyen kell tartani, ezeket preparatívakkal behinteni; szagositani egyáltalán nem szabad, mert akkor veszítenek fényükből és tűzőkből és a bőr megtörik, hasznavehetetlenné válik. Ajánlatos ezenkívül időközönként azokat kellőképpen szellőztetni.

Budapest (Dorottya-utca 11. sz.), 1900 október havában.

Dán Testvérek,
cs. és kir. udvari szűcsök.

SPORT

E GYSZERRE csendült meg a harang szeptember 2-dikán Alagon és Bécsben is. Az ötnapos szeptemberi meentinget dominálták az érdekes gát- és akadályversenyek, mert síkfutásuk javarésze különben is Bécsben volt.

Igy rögtön az első napon futották a 4000 méteres Rubel-akadályversenyt, melyet Jour fix nyert meg, míg a kísérleti akadályverseny Redactor zsákmánya lett. Ebben két ló elbukott. A Nonogátversenyben Pásztorfi lett a győztes.

A nagyközönség, mely már az első napon is tömegesen kereste föl Alagot, a szép versenyek láttára még jobban fölbuzdult s mind az öt nap megtöltötte a nézőtereket.

A második nap főfutása a 4000 méteres Rhadost-akadályverseny volt, melyet a hűien futó és ugró Thekla nyert meg Remény ellenében. A gátverseny handicapot Diomed, a háromévesek gátversenyét pedig Gourgandin nyerte meg.

A harmadik nap hozta meg a sláger, az őszi akadályverseny handicapot, melyet 4800 méteren futnak, s melynek győztese Résztes lett, mert ellenfele, Consort elbukott. Az újonczok akadályversenyében Vendel, az eladók gátversenyében pedig Gazduram lett az első.

A negyedik napon futott Conjuror-akadályversenyt Remény, a Tápíogyöngye-gátversenyt

Gourgandine s a hároméves nyeretlenek gátversenyét Julis nyerte meg. E napon futották a Sashegyi-díjat is 2800 méteren s itt Bohéme jött be elsőnek Eltz báróval.

Az utolsó napon érdekes volt a nyeretlenek gátversenyé 2400 méteren, melyért 8 ló állott ki és Popovka vitte el a pálmát. Még egy győzelmet szerzett istállójának Thekla, mely megnyerte az eladók 4000 méteres akadályversenyét.

A kilencz napos bécsi meeting eredményei közül föl kell említenünk a nagy bécsi handicapot, melyet az akkor még nem egészen kész Diadal ellen Da Capo nyert meg, a kit másnap már Eparsette is megvert. Így a Stronzian handicapban Pompadur verte Haideroset, a kétvé-

«THE NELSON»

Breitschwanz, perzsiái, Sealsból, hermelin vagy chinchille bélessel.

sek versenyében Avis Frangepánt. Az államdíjat 2400 méteren Jablanica Morgannal a nyeregben, a ki előtte való napon is győzelemre vitte ezt a kis fekete kanczát.

A kiválóbb versenyek közül fölemlítjük még az Eszterházy-emlékversenyt, melyet Nézz reám — az őszi kanczadíjat, melyet Cultur, a nagy freudenauai handicapot, melyet Karmester, a Nil Desperandumot, melyet Timor nyert meg.

A budapesti versenyeken, melyek szeptember 23-án kezdődtek, hamar megfordult a bécsi forma. Kiválóan szép idő kedvez a versenyeknek s talán ennek tudható be a különféle megjelentetés, mely a fogadókat éri.

Felelős szerkesztő: HOLLÓ TIVADAR.

Főmunkatárs: J. VIRÁG BÉLA.

Kiadótulajdonos: Magyarországi és a Nagyvilág lapvállalat.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. Stephaneum nyomása.

DÍSZMAGYAR VISELET.

CSAK oly nép boldogul és gyarapodik, mely ősei erkölcsét és szokásait megőrzi. Nyelvünk ma is a régi, alig változott, szokásainkat, erkölcsünket még ma is úgy emlegetik, mint régente.

Vendégszeretetünk hagyományos és nincs mit szégyelnünk rajta, hogy keletről jöttünk, mert műérzékünket, mely a magyar művészetet jellemzi, keletről hoztuk. Iparművészetünknek azért van nagy jövője, mert keleti motívumok teszik majd dússá s a nyugattól eltérővé.

Priscus Retor túlzott leírásában még mint vad és harcias népről tesz említést testvéreinkről, a hunokról, de már Attila udvarának leírásában is dicsőreleg emlékszik meg a művészi kivitelű ékszerekről és öltözékekről. A magyar népruházat főbb vonásaiban ma is az őseredetű szkitha viselet. A kalpagot vagy pántlikás kanász-kala-

MAGYAR DÍSZVISELET.

pot, a lábikráig erő bő gatyát több indo-szkitha napistenen is megtaláljuk. A híres és jól ismert túri süveg is minden tekintetben megegyezik a régi kalpagok karakterével. A pitykés mellény szintén őseinktől maradt reánk.

A népvándorlás új elemeket vitt be a magyar viseletbe s az idők folyamán ebből fejlődött ki a magyar úri díszviselet, röviden díszmagyar. A mente, attila, a strucz, kócsag és darútoll igazán magyar termék, de nagy szerepe van a díszmagyarnál a kaczagánynak is, mely ruhaidomná át nem alakított, nagyobbrészt oroszlan-, tigris- vagy párduczébőrből áll.

A díszmagyart évszázadok előtt csak fejedelmek és kiválóan tekintélyes állású méltóságaink viselték. Anyaga ugyanaz volt akkor is; bíbor, bársony, selyem és nemez aranydíszítéssel, melyen persa motívumok voltak, ma azonban már teljesen magyar stílus urálja, ha a díszítésből hiányzik is a hagyományos tulipán. Jelenteg már a díszmagyar-viselet sokkal általánosabb jellegűvé lett, mert a mellett, hogy a szalon-

MAGYAR DÍSZVISELET.
WOLLEMANN T. ÉS FIA KÉSZÍTMÉNYE.

öltözékekkel egyenjogú, nemzeti jellegű ünnepélyességeknél sokkal impozánsabb és megfelelőbb is.

Eme általános elterjedésnek csak örvendhetünk, mint örömmel tölt el bennünket mindaz, mi a nemzeti érzés megnyilatkozása. Díszmagyart készítő iparunk a fejlődöttség legmagasabb fokán áll, mit bizonyít a jelenlegi párisi világi kiállítás aranyéremmel kitüntetett WOLLEMANN T. ÉS FIA cég általunk bemutatott remekműve is. A cég egy egész díszruhát állított ki, melyen a XVII. század viselete harmonikusan egyesül a mai kor ízlésével. A pompás kalpag II. Ferdinánd főherczeg kalpagjának hű mása, míg a mente Bethlen, Thurzó és Eszterházy egykorú képei után készült, az ezen levő pántok szintén a XVII. századbeli magyar motívum jellegével bírnak. A cipő ezen díszruhához a híres Lanfrankói gyűjtemény egyik alakja után készült.

Vikár Béla, a Wollemann T. és Fia cég főnöke igazán nagy érdemeket szerez magának azzal, hogy nem sajnál sem fáradságot, sem pedig költséget az ősi viseletre irányuló kutatásaiban és művészeti szempontból szükséges e kutatás, mert a magyar stílus csak az ősviseletből vezethetjük le.

Nemes Mihály, történeti festőművész, ki a m. kir. vallás- és közoktatási és kereskedelmi miniszter együttes megbízásából a «Magyar viselet» című művét a legközelebbi jövőben kiadja, nemcsak mint Istentől megáldott művész, de mint e téren legkompetensebb, fáradhatatlan kutató is méltó a dicsőre. Vikár Béla teljesen a Nemes Mihály kompozíciói után dolgozik és egyes műremekei tényleg e festőművésznünk felügyelete alatt is készül s így nem csodálkozhatunk, hogy ezekben a művészet, ízlés és korhűség egyesül.

Vikár Béla, a Wollemann T. és Fia cég jelenlegi tulajdonosa, szakképzettségét külföldön szerezte meg s a tizennégy év alatt, hogy üzletét atyjától átvette, műtermét hazánk ezen iparágában egyik legelsőbb rangújává fejlesztette s így igazán arra teljesen érdemest ért a kiténtetés, melyet — mellesleg mondva — e szakmában egyedül csak a Wollemann T. és Fia cég kapott.

MAGYAR DÍSZVISELET.

Azt hisszük, hogy főlöszleges a Wollemann T. és Fia cégről bővebben írni, mert a főuri világ körében úgy is jól ismert név ez s örömmünkre szolgál az a tudat, hogy e szakmában is van oly cégünk, mely a külföld versenyét úgy ízlés, mint művészi kivitel tekintetében teljesen kiállja s meg vagyunk győződve, hogy Vikár Béla szakképzettsége a jövőben is fog még a magyar iparnak dicsőséget szerezni.

Bemutatjuk még a díszmagyar-viselet másik két remekét is, melyek szintén a Wollemann T. és Fia cég műtermében készültek.

Vikár Béla nemcsak szakmájában elismert tekintély, de több és tekintélyes fővárosi intézetnek is szerepetjátszó tagja, mit például az «Országos Központi Hitelszövetkezet» felügyelőbizottságában való szereplése is bizonyít és csak meglepéssel tölthet el bennünket, hogy jelen párisi világi kiállítás alkalmával egy ilyen, minden tekintetben kiváló és arra érdemes céget ért eme nagy kiténtetés.

BRACHFELD F. DIVATÁRÚ ÜZLETE.

FEHÉRNEMŰ DIVAT.

TANNAK czégek, melyek ha már egyszer valamely iparág, vagy kereskedelmi szakmában az elsőbbséget kivívták, onnan semmiféle konkurencia által le nem szoríthatók, mert állandóan nagy gondot fordítanak reá, hogy izlésben, minőségben, divatban mindig elől járjanak és a legjobbat nyujtsák.

Ilyen előnyösen ismert cég van a *Dorottya-utca 7-ik szám* alatt s ismeri mindenki, a ki kedvét leli a szép és divatos férfi fehérneműben a BRACHFELD F. cézeget, mely össze nem tévesztendő a hasonló nevű cézeggel és szakmában.

Ha fölemlítjük, hogy a Dorottya-utcai Brachfeld F. cég szállítója a csász. és kir. udvarnak, a bolgár fejedelemnek, a román királynak, továbbá: a szerb kir. udvar, a perza sah és Coburg herczeg udvari szállítója, akkor talán fölösleges is, hogy a mi olvasóközönségünk előtt ismeressük e cézeget. De föl kell sorolnunk azokat a kitüntetések is, melyek e cézeget érték. Így a hetvenes években tartott párisi, londoni és bécsi kiállításokon a legmagasabb kitüntetéssel jutalmazták a cég *kitűnő ing szabását*. Kiváló munkássága elismerésül a cég feje, Brachfeld F. megkapta a belga Lipót-rendet, a román csillagrend lovagkeresztjét és a szerb Takovarendet.

Hogy a cég izlés és divat terén megtartsa elsőbbségét, maga Brachfeld évenként tanulmányutat tesz Párisba és Londonba. Az itt tapasztaltak alapján készülnek aztán saját műhelyében a férfiingek, nyakkendők, jockey-dresszek s a különös figyelmet érdemlő műhímzések,

zsebkendőkből. S mert minden irányban ki akarja szolgálni előkelő közönségét, külön súlyt helyez a gummi divatárúkra, mint vadászköpenyek, harisnyák.

Nagy érdeme a cég fejének, hogy e szakmában ő alapította meg a magyar ipart, a mi nemzetgazdasági szempontból is fontos s hogy mindezek mellett mindig halad a cég s úgy a főúri világ, mint idegen fejedelmek bizalmára nemcsak a multban volt érdemes, de a jelenben is, az a körülmény bizonyítja, hogy a mostani párisi világiállításán egyedül Brachfeld F. kapta e szakmában az aranyérmét.

A TÁRSASÁGBÓL.

HIÁBA igyekeznek gyomorhurutos tudósok és Páris sikamlósságain nagyranövekedett ifjú poétáink a romantikát agyonütni, mert az olyan, mint a tavasz, mely télen át pihen, de föltartoztatlanul kikél a hó alól. Hiába mondják, hogy halott, mert egyszeribe megjön az első szál hóvirág, azután az első ibolyacsokor és végül a tavasz, őrde pompájával.

Az idő pedig fordul be ősz felé! Verőfényes nyári napok kísérik, a melyekre régen emlékezünk. Csak az a kékes pára, mely esténként leszáll a völgyekre, belepi a parkot s hűsen érinti az arcot, csak az emlékeztet az őszre. Ez mondja, hogy itt az ősz, itt van október hava.

A társaságról alig van hírvünk. Ez a szép ősz minden tervet megzavart, mert mindenki szívesen marad még odakint, ámbár itt a városban már rendezik a téli fészket. A hölgyek még nem

kíváncznak vissza, de az urakat becsalogatta a lóverseny.

Ezzel fölpezsdült a kaszinói élet is.

Bizonyág okául már párbaj is volt, mely az országos kaszinóban történt összeszólalkozás következménye.

Csáky György gróf és Justh Béla pisztoly-párbajt vívtak a Ferencz-József-huszárkaszárnya földött lovaglójában. A párbaj kétszeri golyóváltással folyt le és sebesülés nem történt. Justh Bélának Latinovics Ernő és Posztóczky Iván szekundált, az orvos pedig Kosztka Emil dr. volt. Csáky gróf segédei Károlyi Mihály gróf és Rohonczy Lőrincz voltak. Mint orvos az ő részéről Farkass László dr. jelent meg. A párbaj után a felek kibékültek, hisz valószínűleg nem is volt oly súlyos az ok, mely örökös gyűlölködésre adna alkalmat.

De eltekintve a kaszinóktól, más téren is jelt ad magáról a társaság. Így Pálffy József gróf, mint az árvai közbirtokossági uradalom kormányzója, a thurdosini tűzkárosultak segélyezésére 3500 koronát utalványozott az uradalom pénztárából.

Ez összegből a leégett apácza-tanítónők segélyezésére 500 korona volt szánya.

Be kell még számolnunk egy kitüntetésről is. A német császár mult hó 22-én az ő fővédnöksége alatt álló Johannita-rendbe több új lovagot nevezett ki.

Ezek közt van *Vladár* Imre kamarás, magy. kir. honvédhuzárőrnagy is, a ki a Budapesten állomásozó honvédhuzárezred első osztágjának parancsnoka.

Ime, a romantika.

AKAROM!...*

Románcz.

Mogorván ül a képterenben
A vén nemes, a vár ura;
Körötte szolgálák néma csendben
És lánya — a tavasz maga.

«Tizenhat éves vagy, leányom.
Tied a vár és mindenem,
És úr leszel — én úgy kívánom —
Mert nincs fiam, ki az legyen.»

«Csak szót fogadni tudtál eddig,
Parancshoz szokjon most szavad,
S parancsod ha nem teljesítik,
Jaj néked ... hitvány szolgálhad!»

«Ha eddig úgy mondtad, hogy: kérek —
Ezentúl úgy mondd: akarom!»
És szétoszolnak a cselédek,
S megy ő is, a szép hajdon.

Bogárszemű apródja várja,
Bús arca olyan halovány,
Körülövedzi fúrtje árja...
Szolgálni hívja fel a lány.

És ráncz vonul szép homlokára,
Szemében ül a hatalom:
És szól — s a mellett toppant lába —
«Csókolj meg engem!... akarom!...»

* Mutatvány J. Virág Béla legközelebb megjelenő Románczok című kötetéből.

TISZTELETDÍJAK.

A LÓFUTTATÁS ellenségei, a kik ebben a nemes sportban egyebet nem látnak, mint azt, hogy néhány szegény fiú másnak a pénzét vesztí el a totalizátoron, nem akarnak tudomást venni arról, hogy a lóspört föllendülése jótékonyan hat vissza még az iparművészetre is.

Mert tagadhatatlan, hogy az úrlovas sport terjedésével a nyergesipar föltétlenül gyarapodik, izlése fejlődik és lassan-lassan ismét oda fog emelkedni, a hol a század elején állott. Az úrlovas versenyek szaporodásával viszont az iparművészet nyer új lendületet, mert a tiszteletdíjak kifizése munkát ad a díszműiparnak s a nagy nyilvánosság, melylyel a tiszteletdíjak kiadatnak, megköveteli a kiváló munkát.

Ebben is változik a divat.

A század elején, mondhatjuk a negyvenes évekig, nem volt Angliában úrlovas, a kinek vágyai netovábbja ne lett volna egy olyan tiszteletdíj elnyerése, mely Pestről került. A Fűrőd-utczában volt egy kis nyergesbolt s ez volt a nyerges-remek raktára. A mi remekbe készült nyerges munka volt Magyarországon, az ide került s innen ment világgá, hirdetve a mi dicséretünket. A legtöbb magyar mágnás családnál most is kegyelettel őrzik még az apák és nagyapák híres ostarait, lovaglópálczáit, melyek mind a fűrőd-utczai boltból kerültek ki. Csakhogy a kerék, a hogy fordul lefelé, úgy fordul ismét fölfelé.

Intelligens kereskedőink egy része csakhamar rájött, hogy a magyar mágnásvilág nem az angol gyártmányt, hanem az angol izlést keresi. Többen próbálkoztak meg az angol minták utánzásával és rövid időn belül sikerült is Szlávik Endrének ily angol mintára készült díszművekkel magához vonzani a magyar mágnásokat. — Szlávik Endre szövetségese Edlauer Györggyel, együtt vették át a Schuch L.-féle üzletet s mint annak utóda vezeti teljesen magyar

szellemben és ízléssel ezt az eredetileg idegenből származott vállalatot, melynek nagy raktára van a Kígyó-utca 4. szám alatt. E díszműkereskedőkre a figyelmet főleg a tisztí lóversenyek tiszteletdíjai terelték, melyek általánosan feltűntek kiváló ízlésük és gondos munkájukkal. Bördísztárgyaikat eleinte angol iparnak hitték, holott azok főleg a saját műhelyükben készülnek angol stylenben.

A czég jóhíre csakhamar kedvelté tette azt a magyar arisztokratia körében, sőt az udvarnál is.

Mint a hogy a természetben rendszeren, úgy itt is megtörtént, hogy az izlet emelkedésével annak tulajdonosa is még nagyobb körültekintéssel és fejlettebb ízléssel dolgozott. A czég vezetője beutazta évenként Európa nevezetesebb piacait és a legkiválóbb mintákat szerezte be, hogy azokat itthon alkalmazván, ez által fejlessze az izlést.

Angol butoraiak ma a mágnáslakások díszjei, angol metszeteik keresettek és díszműtárgyaik ma már kezdik meghódítani a középosztályt is, melynek izlése rohamosan fejlődik.

Régi elv, hogy mindenkit ott kell megnyerni, a hol legkönnyebben hozzáférhető s így a kereskedő ügyességére vall, ha mágnásainkat a sport terén hódítja meg. Egymásba fűzött láncszemekből áll az élet s a ki a láncz egyik gyűrűjét szerencsésen megfogta, az kezében tartja az egész lánczot. Egy tiszteletdíj kapott dohányzószoba kedvéért átalakul néha az egész dohányzószoba. Más izlésű butor váltja fel a régit, más dísz kerül a szobába. A ki egygyel megnyerte a háziúr tetszését, az számíthat rá, hogy a többiért is hozzáfordul. Ránk nézve fontos, hogy mindez a lehetőség határain belül magyar ipar.

A lóversenysport eilenségei pedig szívelejk meg, hogy e sport révén nyert lendületet nálunk a díszműipar s hogy a mi mágnásaink a sport kedvelése mellett, egyedül képesek ezt az ipart a fejlődés oly magas fokára segíteni, a hogy ennek most mondottuk el egy töredékét.

SCHUCH L. UTÓDAI DÍSZMŰÁRÚ ÜZLETE.

SCHUCH L. UTÓDAI DÍSZMŰRŰ ÜZLETE.

MŰVÉSZET ÉS IZLÉS.

Az egyházi szerek iparában.

AJUBILÁRIS esztendőt ünnepeljük. 1900 éve, hogy Krisztus Urunk a keresztény egyház tanait hirdetni kezdte, 900 éve, hogy mi magyarok meghódoltunk a keresztény tanok fensége előtt.

Talán alkalomszerű, hogy megemlékezzünk az egyházi szerek iparáról, mely nálunk valami különös fejlődést nem mutat s csak a mult század derekán indult virágzásnak.

A legnevesebb és legrégebbi czég, mely egyházi szerek és zászlók előállításával foglalkozik, az OBERBAUER ALAJOS utóda czég, melyet már mintegy félszázad óta ismer a közönség s a hazafias papság.

A czég ez időszerinti tulajdonosa KRONBERG JÓZSEF, a ki e kiváló czég tradíciói között nevelkedett, mint a régi tulajdonosok kedvence is igazolja mindama nagy várakozásokat, melyeket a régi czég tulajdonosai fűztek a fiatal ember jövőjéhez. Ez időszerint ott tart, hogy az egész papságnak oszthatlan nagyrabecsülését és szeretetét vallhatja magáénak.

Csak legújabbban érte a czéget, a mely különben is udvari szállítója Klotild főhercezegasszony-nak, az a kitüntetés, hogy az újonnan átalakított szent Zsigmond-kápolna részére a király a pompás egyházi felszerelések készítését, szállítását a czégre bízta a várpalota plébánosa, főtisztelendő KANTER KÁROLY apát és oltáregyleti igazgató úr és a várépítő bizottság egyhangú ajánlatára.

A szállítandó egyházi felszerelések legkimagaslóbb része egy nagy aranyornátus, melyhez fog-

ható a modern egyházi ruhák között hazánk területén egyáltalában nem létezik.

A szövét sárga selyembársony, egészen új technikájú aranydíszítésekkel dúsgazdagon át-törve; a mintázat is tökéletesen új alakban tűn-teti föl az egyházi férfiak által olyannyira kedvelt gránátalma motívumokat.

Egészen új szövőszekeket kellett fölállítani, hogy ezt a szövöet megszöni lehessen.

Némi tájékozás végett megjegyezzük, hogy az aranyfonalak 11-féle módon és az ezüstfonalak 7-féle módon vannak a szövöten alkalmazva és hogy a megszövéshez több mint 600 új kartonlap szükséges.

Az ornátus 1 casulából, 4 pluviáléből, 4 dalmatikából áll az összes hozzátartozókkal, milyenek: gremiale, infulák stb.

A szövöet az egyes ruhadarabokon gazdag aranyhímzéssel körített színes selyemhímzéses sávok díszítik a legújabb technikájú point antique modorban; 71 színes selyemmel hímzett alak lesz az ornátuson: a casulan és a főpluviálén az Üdvözítő képe és a többi ruhadarabban első sorban a magyar szentek és aztán azok a tagjai az egyháznak, kik magyar hazánkban különös tiszteletnek örvendnek.

A hímzés alapjául szolgáló rajzokat elsőrangú művészek készítik.

Az egész ornátus ára 23.000 korona.

Az óriási munka folyó évi december havában lesz kész és akkor az egészet a többi remek egyházi ruhával együtt alkalmas helyen ki fogja állítani a buzgó czég. Ösztintén örvendünk e gyárat ért kitüntetésnek, mely műipari készítményeivel a külföldi cikkek behozatalának útját vágja.

A HYPNÓZISRÓL.

AHYPNOTIZÁLÁS módjai különbözők ugyan, de valamennyi eljárás közös lényege abban áll, hogy elalvásra emlékeztető érzéseket hoz létre. Leggyakoribb módszer a következő:

A médiumot egy kényelmes karszékre ültetjük és megkérjük, hogy ránk figyeljen és ezentúl ne beszéljen, mert az elalvásban ez gátolná. Csöndes fekvésű és besötétített szoba legalább is az első kísérleteknél szükséges. Az altató a médiummal szemben foglal helyet és fölszólítja az utóbbit, hogy a kísérletező két kezujjára merően szegesse tekintetét. Rövid időn belül különös érzések jönnek létre a fikszirozott egyénben, melyeket az altató esetleg azon célra használhat föl, hogy azokat rábeszélés-sel, úgynevezett szuggerálásával fokozza, például ekként: «Látom, magánál hamar megy, már lecsöndesedik, arca nyugodt kifejezést nyer, szemhéja nehéz, szeme pislog, már nem lát tisztán, már nem-sokára el fog aludni». Fogékony emberek két perc alatt elalszanak. Tehát a szuggerálás terén mozog a kísérletező; természetes, hogy a hypnotikus elaltatás stádiumában csak azon érzéseket tanácsos szuggerálni, melyek önként is (bár lassabban) létrejöhetnek.

A hypnózis tulajdonképpeni gyógyhatása a szuggeráció alapszik; az pedig lényegileg abban ösztpontosul, hogy a médium körtüneteit erélyesen és határozottan tagadásba vesszük, vagy pedig bizdu-sítjuk arról, hogy bizonyos mozgást vagy mozdulatot, mely előbb lehetetlen volt, eszközölhet vagy az előtt lehetőségeket meggátoljuk, vagy végre ráparancsolunk, hogy általunk megállapított időben és módozatok között cselekvőleg viselkedjék.

A hypnózis tartama annak gyakorlati szükségességétől függ. Adott viszonyok között hosszabb hypnózis az eredményt biztosabbá teszi, mint rövid alvás. A fölébresztésre elegendő: «Ezúttal elég volt. Ébredjen föl!»

PEZSGŐ.

HA NEM is oly régen a szerint mérték a nemzetek intelligenciáját, hogy ki mennyi szappant fogyaszt, most a szerint is mérhetnénk, hogy ki mennyi pezsgőt iszik. A francia pezsgőgyártás érdekében kockáztatta meg az a mondást Maupassant.

Náluk ez igazi nemzeti érdek. — Pezsgőt tulajdonképpen csak Francia- és Angolország exportál, a többi nemzet csak importál. Csak-hogy a mai világban rájönnek mindenre s a hogy az angol hamar bebizonyította, hogy nemcsak a champagne-i bor alkalmas a pezsgő elő-

első, legrégebb és legjobb tényezőjével, a *Hubert-féle* pozsonyi pezsgőgyárral, melyet 1825-ben alapítottak.

Hubert, a gyár alapítója, hamar belátta, hogy nagy kerülővel juthat el csak nyugatra s előbb ott akarta megverni ellenfeleit, a hol azok is gyöngék, a keleten.

És sikerült is.

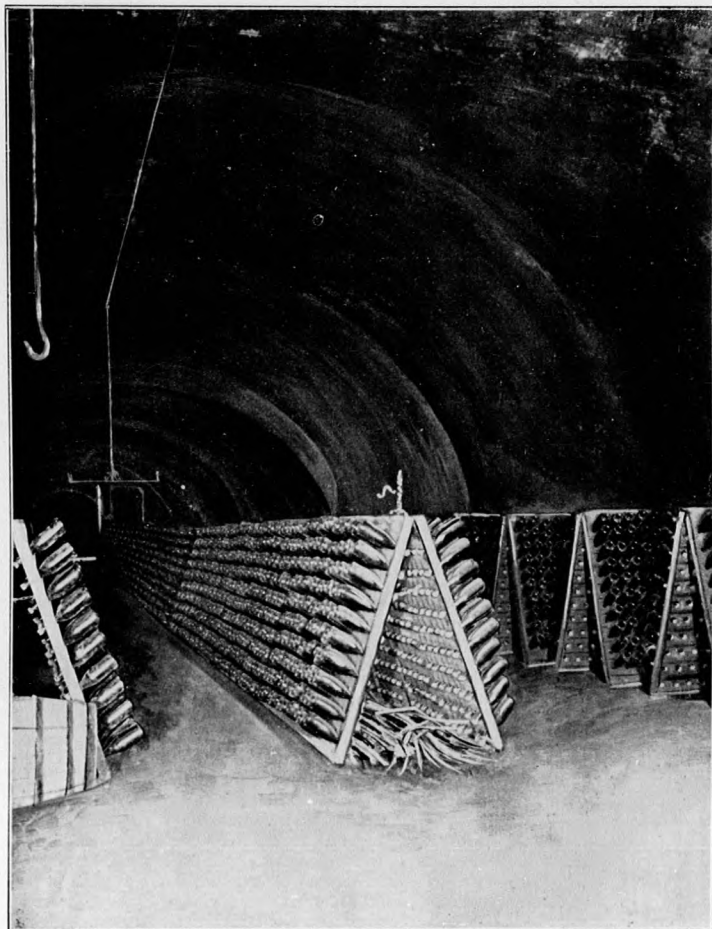
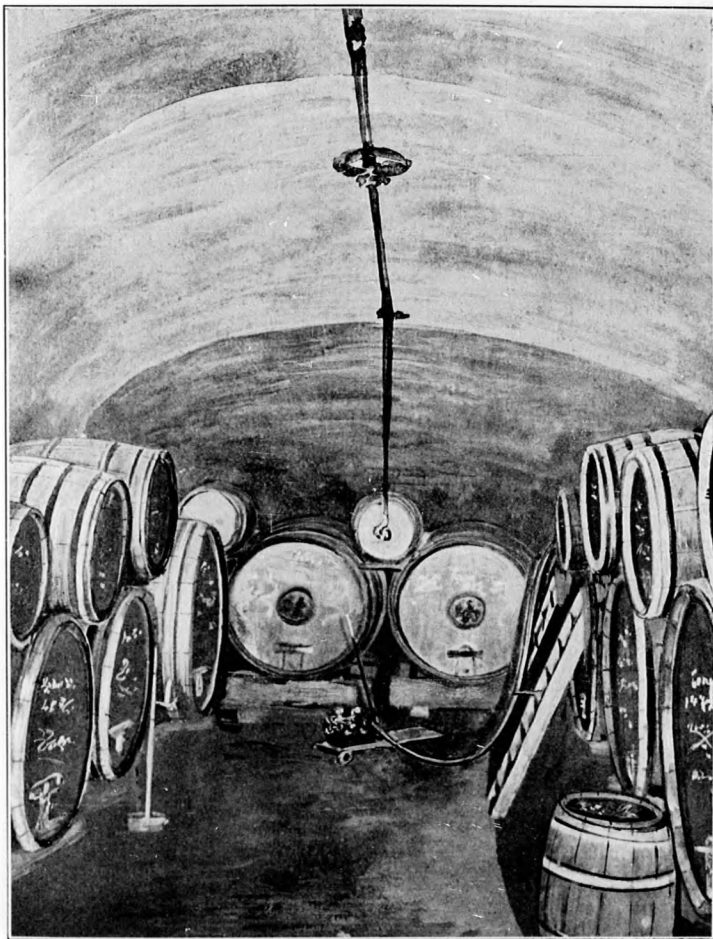
Olcsó jó pezsgője ma is kedvencz ital Romániában, Stambulban és Egyiptomban, a hol még a mohamedánok is azt tartják, hogy a pezsgő nem bor s azért tányérból iszszák.

Innen jutott vissza a Hubert-féle pezsgő Európába, még pedig Itálián át Németországba,

BABONÁÉ.

AKÁRTYAVETÉSÉRŐL és az asztaltánczolatásról sokat lehetne írni, sőt igazán kár volna, ha feledésbe menne az a sok mulatságos történet, a mi ehhez a két babonához fűződik abból az időből, mikor nálunk divatban voltak.

Mert van abban egy kis kulturtörténetileg is érdekes momentum, hogy például egy Kormányos Katalin mint kártyavetőnő egykor a legmagasabb körökbe is bejuthatott és államférfiak is vettek vele kártyát. Gróf Andrássy Manónál is jelentkezett egy ízben, a ki pedig ugyancsak rideg szókimondó és a divatos bolondságokat megvető ember volt. A gróf azonban így szól: «Ha I. Napoleon nem röstelte, hogy orosz-

HUBERT J. E. POZSONYI PEZSGŐGYÁRÁNAK PINCZÉI.

állításához, mi magyarok is siettünk híres jó borunkat próbára tenni.

A magyar pezsgőt forgalomba hozni roppant nehéz volt. Nemcsak oly hatalmas konkurenssekkel kellett mérköznünk, mint az édes francia s a savankás angol pezsgő, hanem az ezeknél még hatalmasabb előítélettel, mely a vignetában találja az ízt és a garanciát. Talán sohasem is lendült volna föl a pezsgőgyártás nálunk, ha külföldön, főleg keleten utazó mágnsaink azt nem tapasztalták volna, hogy ott szívesen iszszák a magyar pezsgőt, sőt vannak, a kik csak magyar pezsgőt isznak és a «*Marke Hubert*», az «*Extra Dry*» ép oly kedves, mint bármely francia. Bárki is nehezen lesz prófétává saját hazájában s így senki rossz néven ne vegye, ha még ma is, csaknem egy század múltán, külön cikkben kell foglalkoznunk a magyar pezsgőgyártás egyik

a hol a franciaellenes időkben a csípős ízű angol pezsgő helyett szívesen fogadták az édes magyar champagnert.

Természetes, hogy a fősúlyt a hazai fogyasztásra helyezi a gyár, melyet azonban nem tudott volna oly mértékben elérni, ha lelkes pártfogóra nem talál a *Gentry-Clubban*, melynek külön gyártja hasonló nevű pezsgőjét. E révén hamar elterjedt itthon is a jobb körökben és kedvelté vált a Hubert-féle pezsgő.

A gyár élén ma *Hubert Paula* úrnő áll, a ki nőknél ritka energiával vezet hatalmas gyártelepének ügyeit s folyton hódít, mindig új fogyasztó területet csatol a régihez s ehhez mérten nagytíja a gyárat, melyről 7 képet mutatunk be.

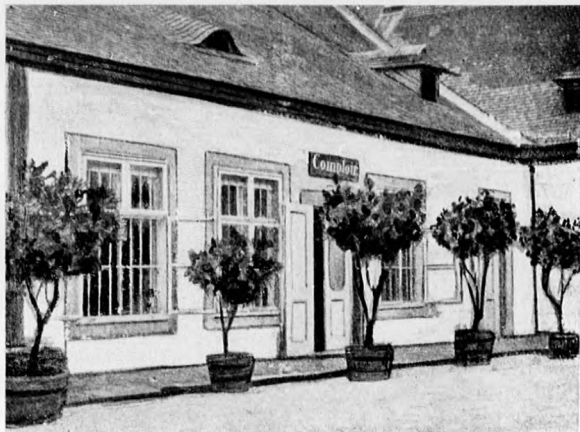
Olvasóink bizonyára érdeklődéssel kísérik e képeket, mint a hogy szívesen koczintanak egy pohár pezsgő «*Gentry-Clubbal*».

országi hadjárata előtt kártyát vetessen madame Lenormand-dal és ha emlékirataiban beösméri, hogy ez az ördögös asszony a megveretését előre megjósolta neki — én is megengedhetem magamnak, hogy Kormányos Katalinnal kártyát vettessek».

Közölték e szavakat Kormányos Katalinnal is s a gróf nagy meglepetésére a budapesti jövőmondó asszony, mikor a fényes társaság előtt a grófnak a kártyát kivetette, ezzel kezdte jóslásait:

— Mikor Lenormand az oroszországi háború előtt Napoleonnak kártyát vetett, elsápadt, reszketni kezdett és sokáig nem volt rábírható, hogy beszéljen. Boldognak érzem magamat, hogy én a gróf úr előtt nem jövök ilyen zavarba, én beszélhetek, mert a kártya boldogságot, hosszú életet — tartós ifjúságot és örök szerencsét hirdet úgy üzleti, mint szívbéli dolgokban.

Manó gróf élete végéig gyakran emlegette ezt a jóslatot és azt mondta, hogy soha senki se mondott neki olyan igazat, mint Kormányos Katalin.

Ez az asszony különben később annyira divatba jött, hogy a legelőkelőbb úrhölgyek keresték föl a lakásán s mivel tömegesen jártak hozzá, az előszobájában néha szebb társaság gyűlt össze, mint bármely fényes szalonban.

Akadtt csakhamar versenytársa is, a szintén hírnévre jutott Krasznainéban. Csakhogy ez nemsokára lejárta magát, mert nem volt eléggé válogatós s a grófnék néha igen szép, de nem egészen rendezett családi viszonyok közt élő dámákat találtak nála. Ezért lassankint elmaradoztak tőle s Krasznainé azontúl kizárólag az elegáns fülvilág jövendője iránt adott fölvilágosításokat.

A kártyavetést az ötvenes években az asztalírás és asztaltánczoltatás váltotta föl és alig volt úri család, a melyben ott ne lett volna a scychograph, a háromlábú asztalka, saját magától író írónjával. Természetes, hogy az elnyomatás szomorú éveiben leginkább politikai menekültek, elesettek, kivégzettek vagy bebörtönözöttek felől kérdezősködtek. Borsodmegyében mai napig emlegetik a következő esetet:

B. Miklósnál nagyobb összejövetel volt, a midőn a vendégek mulattatására ismét előhozták a háromlábú asztalt.

— Hol van Petőfi? — kérde egy nem régen elhunyt előkelő borsodmegyei úr, könnyedén oda-támaszkodva a háromlábú asztalhoz.

A társaság feszült figyelemmel leste, hogy mozdul meg az írón és gyors, apró, egyenletes betűkkel három szót ír a papírra: «A föld alatt».

A társaságban jelen volt Tompa Mihály is, a ki természetesen jól ősmerte Petőfi irását.

Megdöbbenve nézte a három szót és így szólt a ház úrnőjéhez:

— Valóban, ez a Sándor írása, most csak azt szeretném tudni, a föld alatt a sirt érti-e, vagy Szibériát?

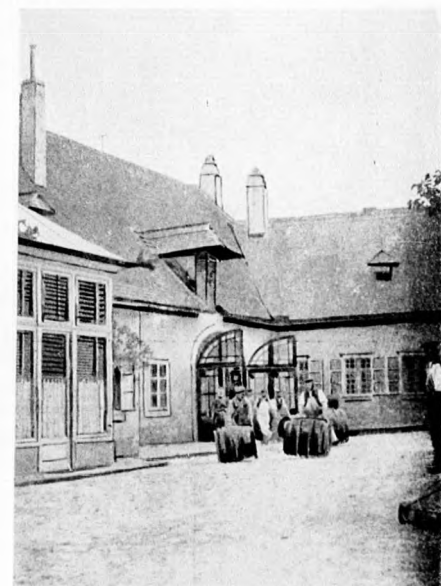
Kéztudomású dolog, hogy az ötvenes években nagyon erősen el volt terjedve a hír, hogy Petőfi Oroszországban van és Reményi Ede, midőn erről az esetről tudomást vett, haladéktalanul kiutazott

elhatott és többek közt a francia udvarnál, a krimi hadjárat alatt Eugénia császárné, a különben is vakbuzgó és babonás spanyol nő, mindig attól kérdezte meg, mi rejlik a közel jövőben.

A közönséges asztaltánczoltatásnál, mint erre még sokan emlékeznek, a társaság női és férfitagjai úgy foglaltak helyet, hogy nők és férfiak tarkázva ültek.

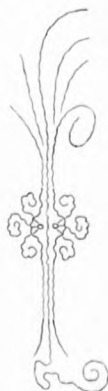
Azután mindnyájan kinyújtották a kezeiket, tenyérrel fektetve az asztalra, úgy, hogy csak a kisujjaik értek össze, mindig egy nő és egy férfi kis ujja, hogy a pozitív és a negatív áram zárt kört képezhessen.

Képzeldés volt-e, vagy valóság? ma már nem tudom, de magam is láttam, hogy az asztal néha megmozdult, sőt a levegőbe is emelkedett s ezzel végét érte a mutatvány. Hogy mi volt közelebbi célja az asztaltánczoltatásnak, azt senki se tudta volna megmondani, az emberek megelégedtek egy kis mozgással, ez bebizonyította nekik, hogy valami földöntúli erő nyilatkozott meg előttük és ennyi elég volt. Csinálta ezt akkor mindenki, polgár és nemes, iparos és birtokos, kis úr, nagy úr, fertály- és egész mágnás. Nem volt ház, a hol ne tánczoltatták volna az asztalt és én még ma esodálkozom azon a türelmen és kitartáson, a melyet egy-egy ilyen 15—20 tagból álló társaság tanúsított. Csöndesen, szótlanul ültek az akkor divatos, négyszögletes, hosszú asztalok körül, mint valami összedalkozom azon a türelmen és kitartáson, a melyet egy-egy ilyen 15—20 tagból álló társaság tanúsított. Csöndesen, szótlanul ültek az akkor divatos, négyszögletes, hosszú asztalok körül, mint valami összedalkozom azon a türelmen és kitartáson, a melyet egy-egy ilyen 15—20 tagból álló társaság tanúsított. Csöndesen, szótlanul ültek az akkor divatos, négyszögletes, hosszú asztalok körül, mint valami összedalkozom azon a türelmen és kitartáson, a melyet egy-egy ilyen 15—20 tagból álló társaság tanúsított. Csöndesen, szótlanul ültek az akkor divatos, négyszögletes, hosszú asztalok körül, mint valami összedalkozom azon a türelmen és kitartáson, a melyet egy-egy ilyen 15—20 tagból álló társaság tanúsított.

Oroszországba hangverseny-körútra, hogy hegedűjével megnyitva a legmagasabb szalonok ajtajait, megkérdezhesse, hogy igazán Szibériában van-e Petőfi? De nem tudhatott meg semmi bizonyosat.

A háromlábú asztal divatja a legfelső körökbe is

A SZÖNYEG-KULTUSZ.

BELETI származásunkat tagadnánk meg, ha különös előszeretettel nem viseltetnénk a szőnyegek iránt, a mikor ez a kultusz már oly elterjedt a távolabbi nyugaton is.

A szőnyeg — az kényelem, a szőnyeg — az dísz. Holott éppen ezt a kettőt keressük a lakásban, mert e nélkül nem otthon az otthon. A magyar főurak kastélyainak egyik legszebb díszje a szőnyeg. Szívesen vették, mindig keresték. Ez a szükséglet megteremtette nálunk az idevágó kereskedelmet, melynek egyik világszerte ősmert vezetője *Joannovits Döme*. Régi cég, 1820-ban alapították és legfőbb érdeme, hogy magyar cég.

Angol, francia és keleti különlegességein kívül főleg a keleti szőnyegek révén lett országos, sőt világhírűvé, mert e szőnyegeket közvetlenül a forrásnál szerzi be, keleten. Évenként beutazza a termelőhelyeket s beszerzi helyszínen a termelés színét-javát.

Főúri köreink már azért is szívesen fölkeresik a cégnek *váci-utca 2. szám* alatt levő üzlet-helyiségeit, mert a szőnyegeken kívül ott mindig újdonságokat találnak, melyek mint különlegességek különös említést érdemelnek. Ig angol függönyök, angol bársonyok, fantasie selyem butorszövetek, dekorációs szövetek és keleti sálók. Minden ízléses és művészi kivitelű. Nagy előny, hogy minden rajz után és kívánt színben is tudják készíteni az angol-smyrmai szőnyegeket s az úri lakások dekoratív berendezését, szalonok összeállítását nagy műízléssel intézik házi kárpito-saik révén, a kik egy külön dekorator vezetése

alatt dolgoznak. A céget már számos kitétetés érte, de mindenesetre legbüszkébb arra, hogy kiérdemelte az előkelő világ bizalmát.

SZÍNHÁZ

ÉLJÜK a viszontlátás örömeit. A régi páholy, a régi zsölye. Csak a nyári por van gondosan kikefélve az ülésből. S ha jól körülnézünk, talán a régi arcok is. Itt is, ott is megjön a régi látogató és szívesen üdvözli szomszédjait.

És így tovább.

Régi személyzet, régi darabok. Mindenféle csereberelésről suttognak ugyan, de az majd csak később válik el. Egyelőre minden a régi. A fiatalok azért nem tudnak bele törődni.

A fény- és ragyogás ez ideges birodalmából három szép fiatal teremést szállítottak be a napokban körülbelül egyugyanazon időben a lipótmezei országos elmegyógyintézetbe. Megölte mindhármukat a fény, mint a pillangót a láng. Elsőrendű színpadokon arattak diadalt, körülrajongták őket a nagyobb vidéki városok művészetimádói, bokáig jártak a virágban, taps volt a legkedvesebb zenéjük és most elborult elmével küzködnek a legirtózatosabb kórral az élőhalottak szomorú birodalmában. K. J. primadonna sorsa a legtragikusabb a három szerencsétlen között. Most két éve férjhez ment Dunántúl, de férjétől csakhamar válnia kellett, a mit annyira a szívére vett, hogy itt a fővárosban öngyilkossági kísérletet követett el. Sokáig küzdött a halállal Récey tanár osztályán, a honnan végre testileg gyógyultan, de lelkiileg gyógyít-

hatatlanul távozott. Szegeден, Aradon, Pécsen és Kaposváron volt szerződésben. A másik B. I. naiva volt, még pedig a nevesebbek közül való. Szeretett mulatni, élt-halt a pezsgőért. Most ő is a Lipótmező szerencsétlenei között van. Gyógyíthatatlan. A harmadik L. P., egy kis kardalós nő. Kolozsvárott kedvence volt az aranyifjúságnak. A víg leányból búskomor beteg lett. Mereven néz maga elé és nem ismer meg senkit...

Ebből a három szomorú esetből kifolyólag közöljük egy külföldi ideggyógyász följegyzését a színpad örültjeiről. Az érdekes adatok a következők:

Az ismert színművész: Drachs Emil, ki most egy badeni örültekházában várja halálát, Essex gróf szerepét adta. Abban a jelenetben, a mikor Erzsébet királynő felelősségre vonja a rebellis Essetet s szemébe mondja, hogy büntetett követett el, Drachs, mint Essex, eleinte csak nem felelt, azután elkezdett dalolni s így szólt: És ha már megtettem, mi lesz hát? he? No, hát mért hallgat? Ám lássuk, vén satrafa! A függőnyt hamar leeresztették és a közönség előtt más okot mondtak, mint a milyen tényleg megtörtént. Drachs, mielőtt levetkőztették, bamba szemmel folyvást maga elé nézett s «csak egyszer élünk ezen a világon» című dalt énekelt. — Bogumil Davison egy ízben Thosan gróft adta s a szerepében hirtelen megakadt. Elkezdte a körmeit rágni. A következő jelenetben már egy kukkot sem tudott beszélni. Egyszerre elkezdett kiabálni: Igen-igen, te vén vakond, összetörlek darabokra, eredj le te átkozott... Partnere rémülten nézett rá, a függőny legördült, Davison elvesztette az emlékező tehetségét. — A bécsi

JOANNOVITS DÖME SZÖNYEG-ÁRÚHÁZA.

udvari operának tenoristáját, Ander Alajost ugyanez a baleset érte utól, a mikor Rossini «Tell»-jében Arnoldot játszotta. Áriáját még megkezdte, de a következő pillanatban egy köny esordult ki a szeméből, később kitört rajta az örjöngés.

De maradjunk itthon.

A sok szép terv közül, melyek így szezon elején megteremnek, mint a gomba, talán leg-életrevalóbb és leghamarabb létesíthető az, hogy nyári színház épüljön a Margitszigeten.

Egy pénzemberekből alakult konzorcium ugyanis azzal az élelmes tervvel foglalkozik, hogy a Margitszigeten nyári szinkört létesítsen. A terv annyiban már a megvalósítás stádiumába lépett, a mennyiben az e célra alakult részvénytársaság beadta kérvényét József kir. herczeg udvarmesteri hivatalához a szinkör építési engedélyének kinyerése végett. Hír szerint a Margitszigeten építendő szinkör ügyében a Vígszínház bérletársasága is érdekelve lesz, a mennyiben ha a szinkör fölépülhet, úgy a Vígszínház ensembleja működne abban a nyári hónapokon keresztül. — Annyi bizonyos, hogy kevés alkalmasabb helye van a fővárosnak, a hol egy, a könnyebb szinpad műfajt kultiváló szinkör jobban a helyén volna, mint éppen a Margitszigeten, a hol egy szinkör működése esetén a nyaraló fővárosi közönség szórakoztatásáról is kellőképp gondoskodva lenne.

Ennek az új színháznak a híre ép oly örvendetes mozgalmat keltett a színház iránt érdeklődő közönség körében, mint az a hír, hogy a jövő évi nemzetközi kongresszust Budapesten tartják meg. Úgy történt, hogy a párisi világkiállítás alkalmából nemzetközi szinügyi kongresszus volt Párisban s ezen a kongresszuson két magyar ember is résztvett, még pedig olyan nevezetes eredménnyel, hogy közreműködésük folytán a kongresszus érdeklődése a legteljesebb rokonszenvvel fordult Magyarország szinügyi viszonyai felé. Szilágyi, a m. kir. Operaház volt gazdasági főnöke és Wiszter Ernő, a Vígszínház gazdasági főnöke vettek részt hazai művészetünk részéről a Párisban tartott nemzetközi szinügyi kongresszuson. Szilágyiról már megírtuk, hogy a színházak tűzbiztonsága érdekében kidolgozott műszaki javaslatát egyhangúlag elfogadta a kongresszus. Wiszter Ernő pedig három napon keresztül, összesen tíz óráig fejtegette a kongresszus tagjai előtt hazánk szinügyi viszonyait, mire azok egyhangúlag Budapestet kiáltották ki a jövő évben tartandó nemzetközi szinügyi kongresszus színhelyéül. Gabriel Lefeuve, az Independence Belge kritikusa és a most lefolyt kongresszus volt elnöke, februárban Budapestre jön, hogy itt a miniszteriummal és szinügyi szakkörökkel értekezzen a nálunk tartandó kongresszus részleteit illetőleg.

A szezonnyitás örömei és hírei közé egy szomorú nap is került, a mikor a színházak kegyeletüket rótták le. Erzsébet királyasszony halála évfordulóján az emberi elme klasszikus szomorúságaiból helyeztek gyászvirágokat a szörnyű nap emlékére. A Nemzeti Színházban a halállal tépelődő Hamletet adták. A Vígszínház ünnepi prólogust és a Phaedra tragédiát szentelte a nap

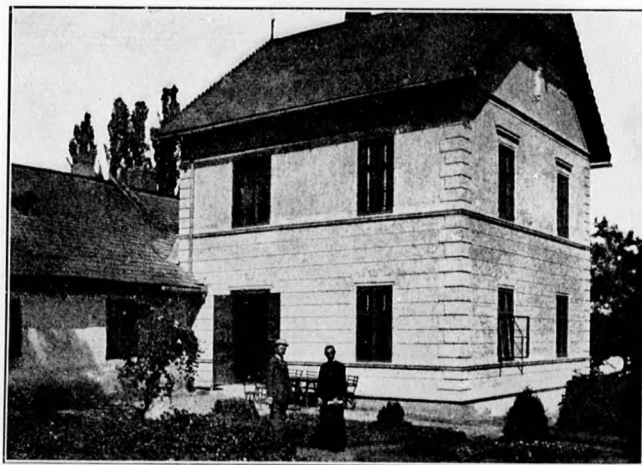
emlékének. A Népszínház gyásznyitányt íratott ez előadásra és Offenbach klasszikus remekét, a Hoffmann meséit adatta. A Magyar Színház e napról elfeledkezett.

Még mindig saját házi ünnepének a hatása alatt állott. Szeptember 8-án ugyanis ezredszertárta ki kapuit a közönség előtt és ezt a jubiláris forduló ünnepi előadással ülte meg a Magyar Színház.

Műsorának egyik legvonzóbb eredeti darabját, Herczeg Ferenc színművét: A Gyurkovics-lányokat játszották és az előadást ünnepi prólóg vezette be, melyet Bátorfi Gizella adott elő nagy hatással.

Följegyezzük még, hogy az Operaházat Lohengrin előadással nyitották meg, Dippel András vendéggel, a ki egyik legjobb Wagner-énekes.

Kicsiny színházi szenzáció is akadt már. Hauptmann Gerhardt, a szerző, be akarta tiltani a Takácsok előadását a Vígszínházban, de a törvényszék elutasította.

ÖZV. GRÓF FORGÁCH KÁROLYNE GOMBAI KASTÉLYA.

Gerhardt úr távirati úton intézkedett a törvényszéknél s a végzést a Vígszínház is megátviroztotta neki s aztán előadatta a Takácsokat.

ÜVEGFESTÉS ÉS ÜVEGVESEÉS.

A MŰVÉSZETEK föllendülésével az az ipar is magasnivóra emelkedett, mely a művészettel kapcsolatosan fejlődhetik csak. Fejlett műizléssel bíró nagykereskedőink sok téren érvényesítették a modern iparművészetet s így az üvegfestés és üvegvésés is oly magas művészi színvonalat ért el, hogy a külfölddel bátran versenyre kél.

A Giergl Henrik üveggereskedése és ezzel kapcsolatos üvegfestészeti és üvegvésési atelier-je első sorban érdemi meg, hogy azt mint hazánk első és a maga nemében páratlan czégét — mely főúri közönségünknek csillárok- és szervizekben való szükségletét fedezi — ismertessük.

A czég még a múlt század elején, 1820-ban alapított és e hosszú fennállása alatt művészi kiállítású dolgaival magának nagy érdemeket szerzett, mert kétségtelenül bebizonyította, hogy a magyar magas arisztokracziának nincs szüksége e téren sem a külföldről fordulni; izlésebb, művészebb csillárokat, szervizeket, díszvázákat, egyáltalában az üvegearba vágó cikkeket ott sem kaphat, mint a Giergl-czég váci-utca 12. szám alatt levő raktárában,

melyek még a legmagasabb kívánalmaknak is megfelelnek.

Legkiválóbb főúri családaink teremt a Giergl-czég által szállított pompás csillárok díszítik és a Giergl-czég raktárából kerültek ki javarészt a főúri családok asztalaira a szükséges szervizek. Nem egy képeinknél, mint például a gr. Mailáti perbenyiki kastélyáról készített fölvételeken látható csillárok a Giergl-czégtől származnak.

A mostani párisi világkiállításon szintén, mint más anyai sok alkalommal, a jól megérdemelt kitüntetésben részesült e czég és azért tartottuk időszerűnek a jelen számunkban való bemutatásra, azon óhajunk kifejezése mellett, vajha hazánkban a többi iparágak ily kiváló czégekkel lennének képviselve.

OROSZ KÖZMONDÁSOK.

Nincs nép a világon, mely az ő uralkodóháza tagjai iránt annyira alázas, annyira odaadó volna, mint éppen az orosz. Az orosz köznép e jellemvonása igen természetesen visszatükröződik az ő közmondásaiban. Isten után — vagy talán jobban mondjuk így: Isten oldala mellett — nincs magaszosabb, tisztelteméltóbb, hatalmasabb fogalom előtte a czárnál. Igen alkalmoszerűleg közli most a «Figaró» e közmondások bő gyűjteményét. Ime néhány ezekből a közmondásokból: A czár is meghal, ha eljön az órája. — Még a czár is besározza magát, ha pocsolylaba lép. — A czárt nem védi meg a koronája a főfájás ellen. Még e czárnak sincs több szarva, csak kettő. — A czár kormánypalczája sem ér a napig. — A czárról még néhai korában is veszedelmes rosszat beszélni. — A czár előtt, még ha vak is, meg kell hajolni. — A ló, a melyre csak egyszer is ráült a czár, szüntelen nyérit. — Ha a czár bérelt kocsiba ül, egy lépés egy versznyt számít. — A czár ugyan hatalmas, de nem mindenható. — A czár

az Isten unokaöccse, de nem a testvére. — A czár nem lakik kunyhóban, azért nem ismeri a nyomort. — A czárnak hosszú keze van, de nem ér az égig. — Még a czár ezete sem édes. — A czár kezének is öt ujjja van. — A czár inasa azt tartja magáról, hogy neki is joga van a koronára. — A czár holtteste is megrohadt, ha nem balsamozná be. — A czár szavának még ott is van visszhangja, a hol nincsenek hegyek. — A czár troikájának mély a keréknyoma. — A czár szolgálja büszkébb, mint a paraszt, a ki úr a maga házában. — A czár ukázai nem érnek semmit, ha az Isten rá nem adja az Ament. — Egy kövér czárt is épp oly könnyen elvisz a halál, mint egy sovány koldust. — Egy tevékeny czár szárnyakat rak a miniszterei lábára. — Egy biczegő czár sem tud nagyokat lépni. — Egy mezitelen czár még a róka bőrért sem veti meg télen. — A czár olajába egy vízesőpp sok törülközőjébe kerül az országnak. — Egy czár egymagában csak egy embert ér. — Csak egy ember lehet a czár, de sokan szerethetik. — Még a czár lova is kitorheti a lábát. — Ha a czár veresket farag, nagy baj az a költőkre! — Egyszerre nem lehet a czárát is, meg a parasztét is élni. — Közel a czárhoz — közel a kitüntetéshez. — Ne sértsd meg a kezed, czár atyuska, mert akkor mi hordjuk felköve a karunkat. — Hiába iszik a czár csak bort és nagyszerű italokat, neki is csak vér folyik az ereiben. — A bőlesek is keresik a czár kegyét, de csak a bolondok törlik magukat az érdemjelekért. — Egy meztelős czár előtt meg se billentnek a kalapukat. — A mi nem sikerül a czárnak, sikerül az időnek.